

» Det finns ibland en uppfattning att spioner hör det kalla kriget till och är en vindpust från svunna tider. Så är det inte.«

nr.6
2020

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

www.officersforbundet.se

MARINT ÅTERTAGANDE

➔ Efter ett högt internationellt tryck under många år har 44:e röjdykardivisionen i Skredsvik i dag ett större fokus på nationella uppgifter. Det innebär att mycket av verksamheten åter har riktats om från land till den marina sidan.

Fördjupning:
**Flytten av
Krigsarkivet
och åtta hyllmil
militärhistoria**

ARBETSMILJÖ
Hörselskador ökar
bland värnpliktiga

ERSÄTTARE SK 60
Upphandling av nytt
skolflyg avbryts

FÖRBUNDSNYTT
Flera nyheter i det
digitala kursutbudet

FOR SWEDISH LAW ENFORCEMENT

CZ **BREN 2 BR**
7,62×51 MM

TILLVERKAS I TJECKISKA REPUBLIKEN/EU
PÅVERKAS INTE AV AMERIKANSK EXPORTKONTROLL
ETT PÅLITLIGT VAPEN VID OLIKA HÄNDELSER OCH SITUATIONER

CZ

For those
who know

WWW.CZUB.CZ

Förbundsordföranden:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
52-59.

Försvarmakten måste ändra sin attityd till lön

Så är då avtalsrörelsen äntligen igång! I tisdags (22/9) växlade parterna på den statliga sektorn yrkanden. Fokus för OFR/S, P, O där Officersförbundet ingår är lön. "Staten måste kunna säkerställa sin kompetensförsörjning och därför måste lönerna inom staten vara konkurrenskraftiga" skriver vi i vårt pressmeddelande. Sällan har väl något bättre sammanfattat den samlade medlemsuppfattningen.

DE SENASTE ÅREN har lönen verkligen varit i fokus från er medlemmar på ett sätt som jag inte upplevt under hela min tid som förbundsordförande. Och det är olika kategorier som hör av sig, soldater och sjömän som jämför lönen med kamrater utanför Försvarmakten, yrkesofficerare som tidigare lämnat Försvarmakten och nu vill komma tillbaka som möts av lönenivåer som gör att de väljer att inte slutföra sina planer. Det är plutonchefer och kompanichefer som hör av sig och är förundrade av den lön som de erbjuds när de skall tillträda sina befattningar.

Denna frustration över hur den militära professionskompetensen – väpnad strid, kärnkompetensen i ett försvar – värderas har verkligen väckt en kampvilja för högre löner. Förväntningarna på årets avtalsrörelse är höga. Budskapet till oss är tydligt, lönen måste spegla det arbete vi gör på ett bättre sätt.

AVTALSRORELSEN PÅ CENTRAL nivå är långt ifrån lösningen på alla problem. Men den skapar en grund för de förhandlingar som ska föras på myndighetsnivå. Men inte ens resultatet av de kommande RALS-förhandlingarna på myndighetsnivån kommer att räcka till – det behövs mer! Arbetet från vår sida med att skapa en förståelse hos både politiker

och Försvarmaktens ledning för att lönen är viktig måste intensifieras. Arbetet med lönestrukturen måste komma vidare så att vår kompetens värderas och lönesätts på ett relevant sätt. En viktig pusselbit är att hos alla i systemet skapa en betydligt större förståelse för vad det innebär att kompetensutveckla och lönesätta personal i ett slutet system som Försvarmakten är. Den militära kompetensen skapas och finns bara på ett ställe i samhället. Det som motsvarar en nyrekrytering på arbetsmarknaden i samhället i övrigt är för våra medlemmar en yrkesutveckling i ett slutet system. Alltför ofta möts vi då av attityden att

en ny befattning inte skall värderas och kunna rendera i en högre lön. Men hade det varit en nyrekrytering, ja då måste man betala rätt lön. Allt detta bekräftas av vad Arbetsgivarverket konstaterade i sin löneutvecklingsrapport härom året – "Försvarmakten hade en mycket låg löneutveckling sett till hela kollektivet". Det är precis den effekten som

uppstår när de som utformar lönepolitiken inte vill ta till sig hur ett slutet system fungerar.

DET MÅSTE TILL en attitydförändring inom Försvarmakten när det gäller lön. Det är att ta ansvar för den samlade kompetensen att prata lön. Det är en nödvändighet för att vi ska kunna rekrytera och behålla den kompetens som Försvarmakten behöver. Diskussioner om lön måste tas varje dag, av oss centralt, av våra föreningar och inte minst av er medlemmar.

För utan människor, inget försvar! ●

»Det som motsvarar en nyrekrytering på arbetsmarknaden i samhället i övrigt är för våra medlemmar en yrkesutveckling i ett slutet system.«

Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

Stockholm 25 september 2020

Lars Fresker
Förbundsordförande

INNEHÅLL, NR 6 2020:

» Plötsligt är ens officersutbildning inte värd något för att man saknar akademiska poäng. «

Örlogskapten Johnas Mård om skrivelsen som har gått ut till förbanden om kompetensinventering av NBO-officerare i Försvarsmakten.

13

16

AKTUELLT

- 7 | Åtta personer åtalas för stöld av terrängfordon i Enköping
- 10 | Kraftig ökning av hörselskadador bland värnpliktiga
- 12 | Kompetensinventering av NBO-officerare
- 16 | Upphandling av nya skolflygplan har avbrutits

FÖRBANDSBESÖK

- 24 | 44:e röjdykardivisionen i Skredsvik

ANALYS

- 38 | Chefsanalytiker vid Säpo om hur värningsförsök från främmande makt går till

FÖRDJUPNING

- 40 | Flytten av Krigsarkivet och åtta hyllmil militärhistoria

INSÄNT & DEBATT

- 48 | Officersförbundet bör införa ett stridskraftsoberoende presidium

KRÖNIKA

- 50 | Cesilia Kabaca Karlsson, Invidzonen, om konsten att vara nära på distans

FÖRBUNDSNYTT

- 52 | Nu startar avtalsrörelsen

- 54 | Arbetstagarorganisationerna har utsett nya centrala skyddsombud

- 56 | Porträttet: Simon Abrahamsson, facklig förtroendeman och styrelseledamot i OF Amfibiekåren

- 58 | Fråga förbundet: Kompensationsledighet och övertid?

OMSLAGSFOTO:
Fredrik Jalhed

Röjdykarna i vått och i torrt

Jag lever inte ett särskilt utsvävande leverne, men när det kommer till verklighetsflykt genom Försvarsmaktens YouTube-kanal har jag testat det mesta. Långt bak i arkivet kan man till exempel hitta klipp från när kung Carl XVI Gustaf var på blixervisit på HMS Carlskrona under Operation Atalanta 2010, när Försvarsmaktens bloggportal lanserades 2011 och myndighetens reklamfilmer genom åren. En nostalgisk resa!

På senare tid är det främst nutida material som jag har ägnat mig åt, och då särskilt den välproducerade serien "Röjdykaraspiranterna" där utbildningen till röjdykare skildras. Efter att ha plöjt alla avsnitt på raken var det extra roligt att få besöka röjdykardivisionen i Skredsvik till detta nummer av tidningen.

"Inte många verksamheter inom Försvarsmakten skapar en sådan sammanhållning och kamratskap som den inom röjdykardivisionen", skriver viceamiral Jan Thörnqvist (tidigare chef för divisionen) i förordet till boken "Röjdykarna – i vått och torrt". Det finns nog inte heller särskilt många andra förband vars historia rymmer lika många anekdoter om fysisk fostran (berättelser om att "springa med stockar uppför berg"), anrika traditioner och gemenskap över generationerna.

"Vi har kanske ett hårt yttre med en utbildning som ställer extremt höga krav. Det finns en mytbildning kring det. Men vi är också en typ av människor som inte är representativa för Försvarsmakten i stort. Det är en familjär stämning på förbandet. Det har vi av två skäl: dels för att vi tycker om varandra och och dels så finns det också en säkerhetsaspekt i det" säger divisionschefen Fredrik Preiholt och förklarar att tröskeln för att säga ifrån om något inte känns bra i verksamheten alltid ska vara låg.

En klok, och nödvändig, syn på säkerhetskultur minst sagt.

Läs reportaget från 44:e röjdykardivisionen på sidorna 24–36.

»Jag lever inte ett särskilt utsvävande leverne.«

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Torino
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Maria Widehed, Fredrik Jalhed,
Anna-Karin Nilsson, Margareta Bloom
Sandebäck.

NUMMER 6, 2020

Officerstidningen ges ut av
Officersförbundet. Åsikter i
artiklar är inte uttryck för Officers-
förbundets policy/uppfattning.
För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 47.

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media
08-10 39 20
officerstidningen@bs-media.se
Annons bOKas senast en vecka
före redaktionellt manusstopp:

Nr 7, 3 november

Nr 8, 1 december

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Vi förbehåller oss rätten att
redigera och korta texterna.
Det är möjligt att vara anonym,
men redaktionen måste veta vem
du är. Skicka din insändare till:
ot@officersforbundet.se.

Kostnadsfri
rådgivning

Vi hjälper dig att ta kommando över dina försäkringar

Som medlem i Officersförbundet får du rabatt och förmånliga villkor på våra försäkringar men också hjälp med att bli rätt försäkrad. Det innebär att vi tillsammans med dig går igenom ditt försäkringsbehov för dig, din familj, ditt hem och din bil.

Du kanske saknar någon försäkring, behöver ändra något för att du byggt om hemma eller så har du precis det du behöver. Rådgivningen är kostnadsfri, sker på telefon och tar ca 15 minuter.

Du bokar enkelt rådgivningen på if.se/officersforbundet. Där hittar du också mer information om dina unika medlemsförmåner.

If i samarbete med

OFFICERSFÖRBUNDET

/Aktuellt

Har du en nyhet du vill tipsa oss om?

Hör av dig! Du kan vara anonym. Kontakta redaktionen på ot@officersforbundet.se

Cybersamarbete kan få 50 miljoner

→ Regeringen vill satsa 50 miljoner nästa år på ett nytt nationellt cybersäkerhetscenter. Syftet med centret är att stärka den nationella förmågan inom

cybersäkerhetsområdet genom samordnat agerande, informationsdelning och kunskapsöverföring, skriver Försvarmakten på sin webbplats. **Försvarmakten kommer att vara en del av det nya centret tillsammans med**

Försvarets radioanstalt, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Post- och telestyrelsen. Inom cybersäkerhetscentret kommer myndigheterna att bedriva operativ verk-

samhet tillsammans, i en gemensam lokal och med gemensamma mål. /LS

Foto: Polisen

Det var i ett av Försvarmaktens förråd i Enköpingsområdet som stölden av de två terrängfordonen – båda av modell terrängbil 16, även kallad Galtan – ägde rum.

BROTT

Åtal för stöld av terrängbilar i Enköping

Två terrängfordon stals från ett av Försvarmaktens förråd i vintras. Åtta personer har åtalats för grov stöld, grovt häleri och obehörigt tillträde till skyddsobjekt.

➔ **DEN 4 FEBRUARI** i år stals två terrängbilar ur ett förråd vid Ledningsregementet i Enköping. Två personer åtalas nu för grov stöld och obehörigt tillträde till skyddsobjekt. Två andra åtalas för medhjälp till grov stöld och en femte för grovt häleri för att ha köpt ett av fordonen. Vidare åtalas två personer för grovt olovligt brukande och en person för medhjälp till olovligt brukande.

”Jag bedömer stölden som grov med hänsyn till att det rör fordon av betydelse för försvar

av rikets säkerhet och att de har ett högt värde”, säger kammaråklagare Lena Jansson i ett pressmeddelande från Åklagarmyndigheten.

Fordonen återfanns några dagar efter stölden och har lämnats tillbaka till Försvarmakten.

”Ingen av de tilltalade har någon koppling till Försvarmakten såvitt har kommit fram. Drivkraften bakom gärningarna verkar primärt ha varit äventyrslystnad och ett gemensamt intresse för fordon. Jag menar att det även har funnits ett ekonomiskt motiv för stölden”, säger Lena Jansson.

Flera av de misstänkta bestrider att de gjort sig skyldiga till brott.

/JOSEFINE OWETZ

Nytt forskningsprojekt ska stärka svensk försvarsindustri

→ Ett nytt forskningsprojekt ska undersöka hur försvarsindustrin och försvaret tillsammans kan stärka industrins globala konkurrenskraft i fredstid och samtidigt säkerställa kapaciteten i försvarets försörjningskedjor i kris eller krig. **Det är Försvarshögskolan, FHS, som under fyra år ska leda projektet som finansieras av KK-stiftelsen med 14 miljoner.** Stiftelsen stödjer forskning och kompetensutveckling som sker i samverkan för att stärka svensk konkurrenskraft. /LS

»**Redan för 15 år sedan började man tala om nya ytstridsfartyg som skulle ersätta de befintliga. Avsaknaden av beslut i åtminstone tio år tillbaka i tiden är vad vi lider av just nu.**«

Det säger marinchef konte-ramiral Ewa Skoog Haslum i en artikel i DN om behovet av beslut om nyanskaffningar av ytstridsfartyg för att ersätta dagens äldre korvetter.

»Efter att flytten nu är genomförd har Sverige åter ett aktivt styrkebidrag i Minusma och har återupptagit den operativa verksamheten. Det kommer att vara till stor nytta för FN:s arbete.«

Det säger Stefan Sahlström, kontingentschef för Mali 12, i en artikel på Forsvarsmaktens webbplats, om att den svenska Malistyrkan nu har genomfört sin första insats i Gao.

Digital-tv hjälper till att övervaka militära rörelser

→ Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, tar hjälp av master som används vid digitala tv-sändningar för att skapa sig en militär lägesbild. Om det här skriver FOI på sin webbplats. **Tekniken kallas syntetisk aperturradar (SAR) och är ett system där flera radarbilder tillsammans bygger en gemensam och detaljerad bild av omgivningarna.** Under senare år har utvecklingen gått mot passiv SAR där andras sändare på marken används för att skapa en lägesbild utan att själv sända några signaler. Övergången till marksänd digital-tv har ökat möjligheterna att utveckla passiv

syntetisk aperturradar. Med hjälp av digitalteves master går det att se saker ner till ett fordonstorslek. Bilderna kan exempelvis ge stöd vid truppförflyttning i mörker, men också användas för att avslöja förändringar i landskapet och visa fientlig närvaro. På FOI tror man att det kommer att dröja runt 20 år innan tekniken kan användas på förband. /LS

Svenska specialförband till Mali

→ Forsvarsmakten förbereder svenska specialförband som från årsskiftet ska verka i den multinationella specialförbandsstyrkan Taskforce Takuba i Mali. Det här uppger Forsvarsmakten på sin webbplats. **Styrkan ska ingå i den franskledda Operation Barkhane med uppgift att stöd-**

i allmänhet vara kompetenta, säger Malin Eidmann, ledamot i Pliktrådet.

Men det förekommer undantag. Från ett förband rapporterar Pliktrådet om jargong med sexism, rasism och homofobi.

– Tyvärr är det så på vissa förband. Man pratar om att man vill förbättra jargongen, men det ageras väldigt lite. Och det är ganska

ja och följa med delar av den maliska armén och internationella partners i syfte att stötta arbetet för ökad säkerheten i Mali och Sahel, en gränsszon söder om Sahara. Det svenska förbandet består av upp till 150 personer och är allsidigt sammansatt med hänsyn till uppdragets karaktär, och för att kunna hantera hot och risker. /LS

PLIKTRÅDETS

”En del förband verkar bli chockade”

Brister i medinflytande, kränkande jargong och dåligt anpassad materiel. I Pliktrådets nya rapporter uppdragas flera problemområden på förbanden.

UNDER DET GÅNGNA året har Pliktrådet genom förbandsbesök granskat de totalförsvarspliktigas villkor och utbildningsmiljö. I rapporter från totalt nitton förband redovisar rådet sina slutsatser.

– Vi möts ofta av en positiv bild. De värnpliktiga hyser stor respekt för officerare och instruktörer som anses ha god pedagogik och

Foto: Astrid Antén Skage/Försvarsmakten

Pliktrådet är det centrala medinflytandeorganet för värnpliktiga under grundutbildning.

Malin Eidmann

Möjligheten till individuell anpassning av materiel är en annan punkt som får kritik. ”FM satsar på en ökad mångfald, i synnerhet gällande kvinnor.

Givet detta är det motsägelsefullt och kontraproduktivt att motarbete individuell anpassning på förbandsnivå” går att läsa i en av rapporterna.

– Det är brister överlag, det är alltid något som saknas. M90-kängan har länge varit ett problem, en känga till alla olika fötter fungerar inte.

Ofta saknas små storlekar, av exempelvis Kroppsskydd 90, handskar och uniform. Även materielen är dåligt anpassad för små kroppstyper, enligt Pliktrådet.

– Stridsvästarna är för långa. I kombination med bärsystemen som har en väldigt lång rygg blir det problematiskt – avbärarbältet hamnar på rumpen i stället för på höften, om du får upp den på höften når ryggsäcken upp till huvudet, säger Malin Eidmann.

FRÅGAN OM FYSISKA åkommor dyker frekvent upp i rapporterna. På ett förband uppmärksammar Pliktrådet det höga antalet belastningsskador bland värnpliktiga och hur Försvarshälsan på förbandet inte alltid anser att den belastningstrappa som finns efterföljs. Enligt Pliktrådet lyfter Försvarshälsan på flera av förbanden problem med kravprofiler för vissa befattningar. Rådet uppmantrar

förbanden att se över dessa. Man betonar att kravprofilen kopplat mot fysisk styrka vid ett flertal förband har sänkts för ett antal befattningar. I rapporterna går att konstatera att det dels resulterat i en ökning av värnpliktiga som söker vård hos Försvarshälsan, dels att värnpliktiga som haft fysiska åkommor sedan tidigare är överrepresenterade bland de befattningar där kraven sänkts.

”Värnplikten får inte under några omständigheter riskera att bidra till fysiska eller psykiska men, men risken för detta är uppenbar när individer bär på skador sedan innan” konstaterar rådet.

DET ÄR FÖRSTA gången sedan värnpliktens återinförande som rapporterna skrivs. Nästa år ska de följas upp av Pliktrådet.

Men redan nu driver rådets ledamöter på Högkvarteret för att få till en förändring av de övergripande problemen, berättar Eidmann.

– När det gäller förbandsspecifika saker vänder vi oss däremot direkt till förbanden. De flesta vill ha återkoppling, men en del förband verkar bli chockade över kritiken.

/MARIA WIDEHED

» **Tyvärr är det så på vissa förband. Man pratar om att man vill förbättra jargongen, men det ageras väldigt lite.** «

FAKTA

Pliktrådet

Pliktrådet är det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Rådet består av fem före detta värnpliktiga. De företräder på nationell nivå samtliga värnpliktiga i Sverige och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Rådets ledamöter väljs på nytt årligen, men på grund av pandemin sitter nuvarande råd under två år, fram till våren 2021.

3000

Så många timmar har Jas 39 Gripen haft i luften, vilket är nytt rekord. Blekinge flygflottilj, F 17, och det svenska flygvapnet har som de första i världen passerat 3 000 flygtimmar med ett Gripenplan, skriver Försvarsmakten på sin plats.

Flygplanet med individnummer 39210 har varit stationerat på F 17 sedan det sattes i bruk 2005. Det enda operativa stridsflyg i Sverige som kommit upp i högre flygtid är Saab 37 Viggen på 3 100 flygtimmar.

Försvarsmedicincentrum tror att ökningen av hörselskador kan vara kopplat till försämringar i utbildningen.

ARBETSSKADOR

Kraftig ökning av hörselskador bland värnpliktiga

Trafik-, hörsel- och belastningsskadorna ökar kraftigt inom Försvarmakten. Samtidigt kvarstår underrapporteringen av arbetsskador som uppstod när det gamla rapporteringssystemet ersattes av Prio 2016.

➔ I MAJ KOM Försvarmaktens årliga arbetsskaderapport som sammanställs av Försvarsmedicincentrum, FömedC. Rapporten visar en betydande uppgång av antalet anmälda arbetsskador inom områdena hörsel, trafik och överbelastning. Mellan 2018 och 2019 har antalet trafikskador nästan fördubblats, från 49 stycken till drygt 90. Samma ökning uppvisar överbelastningsskadorna som gått från 50 till 90 stycken. Hörselskadorna har ökat från knappt 100 anmälda skador till drygt 180.

– Det som bekymrar mig mest är ökningen av antalet

hörselskador bland värnpliktiga. Vi har inte djupanalyserat dem ännu, men vi tror att det kan vara kopplat till försämringar i utbildningen. Hörselskydden har blivit bättre med åren så det borde inte bero på utrustningen, säger Björn Skoog, arbetsmiljöingenjör, vid FömedC.

» Man kanske inte ska ha övningar med b-styrkor som dyker upp mitt i natten och skjuter rakt in i ett tält. «

ETT ANNAT PROBLEM kan vara att tillräcklig hänsyn inte tas till hörselskador under övningar i fält, tror han.

– Man kanske inte ska ha övningar med b-styrkor som dyker upp mitt i natten och skjuter rakt in i ett tält där folk ligger och sover. Man måste

göra ordentliga riskanalyser inför övningar.

Under 2019 ökade också kvinnors andel av anmälda arbetsskador, från 18 procent 2018 till 25 procent i fjol.

– Vad det beror på vet vi inte. Resultaten redovisades för chefen för produktionsstaben i början av maj, men jag har ännu inte sett någon uppföljning, säger Björn Skoog.

Från Mali rapporterades endast tio arbetsskador förra året. Vanligtvis brukar internationella insatser generera ett 50-tal arbetsskaderapporter.

– Uppsättande förband gjorde inte det de skulle med att registrera arbetsskadorna i Prio varför det finns en stor underrapportering.

SAMTIDIGT KVARSTÅR PROBLEMEN med den underrapportering av arbetsskador som uppstod när avvikelserapporteringen i Försvarmakten övergick till Prio 2016. Försvarmaktsanställda anmäler fortsatt färre arbetsskador internt än till Arbetsmiljöverket. Utvecklingen går dock åt rätt håll: 2016 var skillnaden i inrapportering 29 procent och förra året 10 procent.

– Vi ser en viss förbättring, men det är fortfarande inte bra. Vi borde egentligen ha fler anmälningar i Prio än hos Arbetsmiljöverket eftersom vi även registrerar avvikelser som inte leder till någon sjukfrånvaro.

/LINDA SUNDGREN

Extra förmånlig ränta för dig

En större utgift kan vara både väntad och oväntad. Oavsett vilket kan du som medlem i Officersförbundet låna upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 4,90* procent.

Läs mer och ansök på seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 4,90 %. En kreditprövning görs alltid. Det får inte finnas några betalnings-anmärkningar och lägsta årsinkomst är 210 000 kr. Om den rörliga årsräntan är 4,90 %, blir den effektiva räntan 5,01 % för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 112 953 kronor och din månadskostnad blir 1 883 kronor. Årsränta per 2020-03-02.

SEB

KAMIC
installation

Säkerhets-
klass
SSF3492!

RÖS-SKYDDAT SÄKERHETSSKÅP

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Gunnebo på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig och känslig information på servrar m.m. från intrång.

Välkommen att kontakta oss för mer info om våra säkerhetslösningar.

KAMIC

i samarbete
med

GUNNEBO

KAMIC INSTALLATION • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se
GUNNEBO NORDIC AB • 010 - 209 51 00 • www.gunnebo.se

TREBEFÄLSSYSTEMET

Kompetensinventering av NBO-officerare

Förbanden har fått i uppdrag att göra en inventering av kompetenser och utvecklingsplaner för NBO-officerare. Syftet är att stödja planeringen av antalet platser till nivåhöjande utbildningar, men viss oro finns för att det kan leda till tvingande byte av personalkategori.

➔ **AV BEFATTNINGAR AVSEDDA** för specialistofficerare bemannas i dag 38 procent av officerare, enligt Försvarmakten. Huvuddelen av denna bemanning består av officerare som härstammar från den nya befälsordningen, NBO, med en officersexamen från 2005 eller tidigare. Enligt en skrivelse som gått ut till förbanden borde en stor andel av dagens NBO-officerare redan ha bytt personalkategori.

Samtliga förbandschefer har nu fått i uppdrag att på individnivå analysera och inkomma med utvecklingsplaner för NBO-officerare

» **Vi vill omhänderta individens potential och intresse och identifiera dennes utveckling på sikt.** «

upp till OF 3. Analysen ska innehålla bedömning av dessa officerares kompetens och planerade utvecklingsplan och ska genomföras av individerna tillsammans med sin chef i samband med medarbetarsamtalet.

– Vi behöver se över de utbildningsplatser som vi har planerat till nivåhöjande utbildning de kommande åren, för att undvika överplanering. Vi har för många utbildningsplatser relativt till individer som har möjlighet att gå fram till 2025, säger överste Peter Tagesson, chef för planeringssektionen vid Ledningsstabens personalavdelning på Högkvarteret.

Analysen ska också skapa en bild av personalvolymen samt underlätta kommande organisationsarbeten i Försvarmakten.

– Vi vill omhänderta individens potential och intresse och identifiera dennes utveckling på sikt. Vi är fullt medvetna om att det finns många NBO-officerare som har utvecklat kompetens som taktiska officerare såväl som specialistofficerare har. Men i antal omfattar det runt 2000 NBO-officerare som sitter på någon form av specialistofficersbefattning vilket gör det svårt för oss att planera vilken vilja individen har för att matcha det med organisationen, säger Peter Tagesson.

Samtliga förbandschefer har fått i uppdrag att på individnivå analysera och inkomma med utvecklingsplaner för NBO-officerare upp till OF 3.

Peter Tagesson

PETER LÖFVENDAHL, förbundsdirigör på Officersförbundet, berättar att förbundet har fått signaler från de lokala föreningarna om att skrivelsen har väckt många frågor och känslor bland medlemmar på förbanden.

– Det är inte konstigt att Försvarmakten vill skaffa sig en grund för att planera vilket utbildningsbehov man har framöver. Däremot spår skrivelsen på misstänksamheten om att NBO-officerarna inte ska utvecklas i Försvarmakten framöver. Den som idag sitter på en befattning och gör ett bra jobb ska inte behöva knuffas undan. Det finns behov av nyutbildade officerare, men fram till dess finns redan utbildade NBO-officerare som varje dag gör rätt saker med rätt kompetens och erfarenhet, säger han.

DET VAR I Försvarmaktens organisation 2013 som befattningar specifikt avsedda för den nya personalkategorin specialistofficerare infördes. Behovsanalysen som nu görs ska utgöra underlag för ett fortsatt införande av trebefälssystemet, förklarar Försvarmaktens personaldirektör Klas Eksell.

– Uppdraget syftar till att få en övergripande

Klas Eksell

Foto: Försvarmakten

Foto: Anna Noren / Forsvarsmakten

NBO-officer: Skrivelsen är kränkande

→ En som har reagerat på Forsvarsmaktens skrivelse är örlogskapten Johnas Mård, ställföreträdande stabchef på Sjöstridsskolan i Karlskrona:

”Jag tycker att den är kränkande mot oss NBO-officerare. Vi är otroligt lojala och så säger man att vi bemannar rader för specialistofficerare. Hur har det fastställts att vi redan borde ha bytt personalkategori utan att det analyserats vad vi har för kompetens och utbildning? Vi har alla tagit examen enligt då gällande regler och förordningar och plötsligt gäller dessa inte längre. Jag har aldrig upplevt att man kan ändra retroaktivt som man nu gör. En sjuksköterska är väl fortfarande sjuksköterska även om man ändrar utbildningen?

Jag ville bli officer och utbildade mig till det. Jag har följt det system och gått de officersutbildningar som stått till buds. Jag har läst två år för att bli fänrik, därefter motsvarande sex terminer för att nå graden örlogskapten. Jag menar att vi NBO-officerare har lärt oss ett kritiskt förhållningssätt och är utbildade i uppdragstaktik, men nu är ens utbildning inte värd något för att man saknar akademiska poäng.

Jag uppfattar mig inte som en specialistofficer, jag är officer och identifierar mig med min grad. Som Forsvarsmakten gör nu slår man undan benen på folk och tar bort yrkes stolthet och identitet.

Nästan alla höga militära chefer är NBO-officerare. Men de har passerat kommandörkapten och berörs inte av den här skrivelsen, men de har ju samma utbildning som oss andra. Det blir ett märkligt ledarskap, NBO-officerare säger till NBO-officerare att de inte längre är officerare”, säger Mård. //0

de kontroll på våra kompetenser. Om vi krävsätter en organisation med felaktiga delar där vi tror att vi har en viss typ av kompetens så kommer det skapa en ogynnsam miljö för arbetstagare, samtidigt som Forsvarsmakten får svårt att lösa sina uppgifter. Vi måste skapa verktyg och tydlighet så att individer kan ta ansvar för sin karriärutveckling, säger han.

Officersförbundet har tidigare uttryckt farhågor om att Forsvarsmakten ska börja genomföra tvingande byten av grad bland NBO-officerare som är placerade på specialistofficersbefattningar.

– Förbundets uppfattning är att det inte finns någon anledning att tvinga NBO-officerare att byta grad. Det är ett succesivt arbete att växa in i en ny organisation. Dessa individer har kompetens att vara kapten eller major och har gått de utbildningar som krävs. Graden bär du med dig oavsett vilket jobb du gör. Utför du ett jobb som är kravsatt och beskriver en specialistofficer är du ändå i dag bäst lämpad för den befattningen, du blir inte bättre om du byter grad. Det som sker nu,

medvetet eller omedvetet, skapar en oro och misstänksamhet bland NBO-officerare om deras framtid. Vi tror att risken är att många kommer att tappa en del av arbetsglädjen, säger Peter Löfvendahl.

Peter
Löfvendahl

ENLIGT KLAS EKSELL är inget beslut taget om tvingande byte av grad för officerare som bemannar befattningar avsedda för specialistofficerare.

– Inventeringen som görs nu ska ses som ett förarbete. Frivilligt intagande av ny gradbeteckning har gått väldigt bra på många platser och förband. Den största risken är att medarbetare har känslomässiga koppling till graden i stället för att fokusera på Forsvarsmaktens tillväxt och utveckling i andra personal-kategorier. Vi befördrar in i specialistofficerssystemet och hittills har det skett på frivillig basis, säger han.

Förbandens analyser ska vara färdiga senast den 30 oktober.

/JOSEFINE OWETZ

» **Förbundets uppfattning är att det inte finns någon anledning att tvinga NBO-officerare att byta grad.** «

Foto: Försvarmakten

Peter Sandwall lämnar Försvarmakten

→ Efter åtta år som generaldirektör i Försvarmakten går nationalekonomen Peter Sandwall vidare och blir landshövding i Kalmar. Han tillträdde som generaldirektör 2012 och enligt uppgift på Försvarmaktens webbplats har han ansvaret för flera myndighetsövergripande frågor som miljösamarbete, cyber, jämställdhet och materielanskaffning. Peter Sandwall slutar i Försvarmakten den 10 september. Vem som blir ny generaldirektör har ännu inte offentliggjorts. /LS

HMS Ärlig till Amfibieregementet i Göteborg

→ Den femte och sista bevakningsbåten har levererats till 17:e bevakningsbåtskompaniet vid Amfibieregementet i Göteborg efter livstidsförlängning, skriver Försvarets materielverk på sin webbplats. Bland annat har båtens kommandobrygga byggts om och motorer och sonar bytts ut. Bevakningsbåten är avsedd att kunna användas för sjöövervakning och skydd av sjöfart liksom vid ubåtsjakt och angrepp. /LS

Nya snöskotrar till Försvarmaktens jägare

→ Försvarmaktens materielverk, FMV, har tecknat avtal med BRP Finland Oy om leverans av

100 nya snöskotrar till Försvarmaktens jägare. Avtalet gäller

två typer av snöskotrar, en bredbandad arbetssnöskoter och en snöskoter med förmåga till hög rörlighet i alpin miljö, skriver FMV.

Skotrarna är specialanpassade för arméns jägarbataljon vid Norrbottens regemente och fallskärmsjägarskvadronen på underrättelsebataljonen vid Livregementets husarer.

Utöver de beställda skotrarna finns också möjlighet att utlösa optioner om ytterligare 200 snöskotrar. Leverans av det nya snöskotersystemet, med snöskotrar och utbildning, sker inför vintern 2021/2022. Upphandlingens värde, med optioner och systemmateriel, är 80 miljoner kronor. /JO

Foto: Jimmie Adamsson/Försvarmakten

STATISTIK

30-31 år
GÖTEBORG-KLASS
Två korvetter, HMS Gävle och Sundsvall, sjösatta 1990 och 1991. Nu under halvtidsmodifiering, planeras att sättas in 2021 och användas fram till 2030. Blir Gävle-klass efter modifieringen.

15-20 år
VISBY-KLASS
Fem Visby-korvetter: HMS Visby, Helsingborg, Härnösand, Nyköping och Karlstad sjösatta 2000-2005. Behöver livstidsförlängas och förses med luftvärnsrobotar, nya torpeder och sjömålsrobotar. Genom halvtidsmodifieringen bedöms Visby-korvetterna förbli operativa fram till minst 2035.

Hur gamla är egentligen marinens korvetter?

→ **Marinen har i dag sju korvetter. HMS Visby var det första fartyget i Visbyklassen och fyller 20 år i år. Den senaste tiden har åldern på marinens korvetter belysts i media, bland annat i en artikel i Dagens nyheter med rubriken "Skarp insats med åldrande fartyg".**

FORCE PROTECTION IS OUR MISSION.

Rheinmetall Defence är en komplett leverantör och levererar system och kompetens inom områdena:

- Transportfordon
- Bärgningsfordon
- Reparations- och underhållsfordon
- Stridsutrustning
- Artilleri- och granatkastammunition
- Stridsvagnsammunition
- Specialammunition
- Stridsvagnar och stridsfordon
- Indirekta eldsystem
- Ledning och samband
- Simulering och träningsutrustning
- Logistiklösningar

För mer information: www.rheinmetall-defence.com

Flygvapnet är i stort behov av ett nytt skolflygplan för att ersätta dagens SK 60-system.

SK 60

Upphandling av skolflyg avbryts

Försvarets materielverk har avbrutit upphandlingen av de skolflygplan som ska ersätta SK 60. Orsak: inga anbud uppfyller kraven. Men de nya planen behövs för att klara den kommande utbildningen av stridspiloter och flygvapenchefen hoppas att upphandlingen är i hamn före årsskiftet.

➔ **DET ÄR FÖRSVARSMAKTENS** nuvarande skolflygplan, Saab-tillverkade SK 60 som flög första gången 1963, som ska ersättas. De nya planen ska användas i den första fasen av flygutbildningen.

Upphandlingsprocessen har pågått sedan 2015 då information gick ut till tillverkare, enligt flygindustrins nyhetssajt FlightGlobal. I våras beslutade regeringen att FMV kunde inleda anskaffningsprocessen.

– Ett otroligt viktigt beslut. Anskaffningen är en grundförutsättning för utbildning av nya piloter i det nya militära flygutbildningssystemet, sa flygvapenchef Carl-Johan Edström då.

MEN UPPHANDLINGEN HAR nu avbrutits. Det framgår av ett brev som FMV har skickat till anbudsgivarna, vilket Dagens Industri var först att uppmärksamma. Hur många anbudsgivare som anmält sig, vilka länder anbudena kom ifrån eller vilka krav de inte uppfyllde vill FMV däremot inte uppge.

Anledningen till att man har valt att avbryta upphandlingen är att ingen leverantör uppfyller samtliga ställda skall-krav. FMV utvärderar situationen och väntas tillsammans med Försvarmakten fatta beslut om väg framåt, är beskedet FMV lämnar när Officerstidningen söker myndigheten för en kommentar. I övrigt vill man

» Den avbrutna upphandlingen har inte att göra med att kravställningen på det nya skolflygplanet har förändrats. «

Carl-Johan Edström

inte svara på tidningens frågor.

FLYGVAPNET ÄR I stort behov av ett nytt skolflygplan samt alla tillhörande system för att utbilda blivande piloter. I en intervju i Svenska Dagbladet 2018 kallade dåvarande flygvapenchef Mats Helgesson de gamla SK 60-planen för dåligt anpassade till de moderna stridsflygplan piloterna sedan ska flyga, med ”underhållsproblem som bara blir värre och värre”.

Försvarmakten och Saab förlängde tidigare i år ett support- och underhållsavtal gällande SK 60. Det nya kontraktet började gälla den 1 juli 2020 och löper till år 2025.

Målsättningen med den upphandling som nu avbrutits har enligt FMV varit att flygplanen inklusive ett nytt utbildningssystem skulle kunna börja användas sommaren 2023. Dessförinnan behöver flyglärare hinna flyga in sig på systemet.

– Här vill jag vara tydlig. Den avbrutna upphandlingen har inte att göra med att kravställningen på det nya skolflygplanet har förändrats. Behovet kvarstår. Vi behöver en säker och långsiktig investering som ersättare till dagens skolflygplan. Jag har goda förhoppningar om att en upphandling kommer att fullföljas innan årsskiftet, säger flygvapenchef Edström.

/MARIA WIDEHED

Anpassad ceremoni för fänrikar på MHS Karlberg

→ I början av september fick fänrikarna vid officersprogrammet (OP) och deltagarna på särskilda officersprogrammet (Sofu) slutligen sin examensceremoni.

Till följd av pandemin har den sedvanliga ceremonin i juni fått skjutas upp och göras om. När kadetterna, som sedan i juni

befordrats till fänrikar, väl fick sin avslutningsceremoni framför Militärhögskolan Karlbergs slott närvarade såväl Försvarshögskolans rektor Robert Egnell, som överbefälhavare Micael Bydén. De anhöriga fick däremot utebli, men har kunnat se hela ceremonin via YouTube.

– Jag är tacksam att vi fick låna dem i dag för att kunna genomföra

denna traditionstygda och värdisiga examensceremoni, säger chefen för Militärhögskolan Karlberg, kommendör Bo Berg, i ett uttalande hos Försvarsmakten. /MW

Två ryska korvetter kränkte svenskt vatten

→ Den 14 september gick två rys-

ka fartyg in på svenskt vatten i närheten av Vinga sydväst om Göteborg utan tillstånd. Det här uppger Försvarsmakten på sin webbplats. Enligt uppgifter i Dagens nyheter ska överträdelserna skett vid notiden på kvällen och pågått i elva minuter. När radiokontakt upprättades med fartygen lämnade de området. Två dagar senare kom även ett danskt statsfartyg in i området. I båda fallen har bestämmelserna om tillträdesförbud överträtts. /LS

SAMARBETE

Ny lag möjliggör operativt militärstöd från Finland

En ny lag ska göra det möjligt för regeringen att snabbt begära operativt militärt stöd från Finland. Det beslutade riksdagen den 8 september.

DET FÖRDJUPADE FÖRSVARSSAMARBETET är tänkt att stärka Sveriges och Finlands nationella försvar och ländernas förmåga att agera militärt tillsammans.

Samarbetet omfattar planering av gemensamma operationer och förberedelser för att kunna använda civila och militära resurser i olika scenarier. Det kan handla om att hjälpa svenska Försvarsmakten med till exempel ett finskt örlogsfartyg som ombuds bistå med enklare uppgifter i svenskt farvatten. Men det kan också handla om mer omfattande stöd med stora mängder stridskrafter i syfte att möta ett väpnat angrepp mot Sverige, skriver Folk och försvar.

Utöver att Sverige ska kunna begära stöd ska lagen också underlätta för Finland att få snabb svensk militär hjälp för att hindra kränkningar av finländskt territorium.

– Det här blir en säkerhetspolitisk signal till vår nära omgivning, sa försvarsminister Peter Hultqvist (S) under riksdagsdebatten och tillade:

– Det här är en framflyttning av position som är rätt så rejäl, det är ett ställningstagande som har betydelse och det ingår i den tröskelbyggande strategin.

Lagändringarna börjar gälla 15 oktober 2020.

/MARIA WIDEHED

Finlands försvarsminister Antti Kaikkonen och försvarsminister Peter Hultqvist vid flygövningen Ruska den 5 oktober i år.

Foto: TT

1600

... personer av 2019/2020 års värnpliktskull blir anställda efter avslutad värnplikt, enligt Försvarsmakten. Det innebär att det i slutet av 2020 beräknas finnas 5 700 kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K), vilket är 400 fler än det ursprungliga målet om 5 300.

Tolv uppsatser får pris

→ När de studerande vid högre officersprogrammet tog examen i juni prisades tolv magister- och mastersuppsatser med ett särskilt utnämning och Försvarshögskolans jetong (belöningspeng för bland annat studier). De hyllade uppsatserna handlade om bland annat om rysk psykologisk krigföring, kulturen som vapen och militärstrategisk doktrin 2016. Högre officersprogrammet (HOP) omfattar ett ettårigt magisterprogram och ett tvåårigt masterprogram. /LS

Marinen stödjer covid 19-forskning

→ Sedan juni genomför Blekingesjukhuset studier kring vård av covid-sjuka i tryckkammare. För att säkerställa kapaciteten ställer marinen upp med den tryckkammare som finns vid Dykeri och navalmedicinska centrum (DNC) i Karlskrona, på samma sätt som tidigare skett när Blekingesjukhusets egen kapacitet inte räckt till.

Behandling av inflammationer med hjälp av tryckkammare och syrgas är en vedertagen metod, men ännu har man inte kunnat dra några säkra slutsatser om effekterna vid covid-19-behandling. Dock visar en nyligen publicerad studie gällande behandling av coronapatienter i USA på mycket lovande resultat, uppger doktorand Anders Kjellberg, som leder den svenska studien, till Sveriges Radio. /MW

Regeringen är nu överens med samarbetspartierna från januari-överenskommelsen, Centerpartiet och Liberalerna, om att skjuta till 13 extra miljarder till försvaret.

EKONOMI

Uppgårelsen om försvaret klar

Försvaret får 13 miljarder kronor extra, enligt försvarsuppgörelsen i mitten av september. Det innebär bland annat ett artilleriregemente i Kristinehamn, två mindre infanteriregementen samt fyra nya korvetter till marinen.

➔ **ENLIGT DEN FÖRSVARSUPPGÖRELSE** som regeringspartierna slöt tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna i september ska försvaret tillföras 13 miljarder kronor extra. Enligt uppgifter i Dagens nyheter innebär det bland annat att ett artilleriregemente etableras i Kristinehamn mellan 2021 och 2025 och att två mindre infanteriregementen upprättas under perioden 2022 till 2026 i Östersund, Sollefteå-Härnösand eller Falun. Jas Gripen utrustas med långräckviddiga robotar för bekämpande av markmål och marinen får fyra nya korvetter, varav de två sista ska beställas innan 2030.

– Min bedömning är att det med den här uppgörelsen

» **Min bedömning är att det med den här uppgörelsen råder enighet kring innehåll och ekonomi under perioden 2021 till 2025.** «

råder enighet kring innehåll och ekonomi under perioden 2021 till 2025. Uppgårelsen är designad för att samla ett brett stöd i riksdagen, säger Allan Widman, försvarspolitisk talesperson för Liberalerna.

DEN LÅSNING SOM funnits kring försvarsekonomin och som handlat om behovet av ytterligare förstärkning under andra halvan av 2020-talet, löstes genom en senareläggning av det beslutet. – Den stora konflikten under hela våren har varit budgeten för 2026 till 2030 där M och KD velat ha ytterligare fem plus fem miljarder under 2026 och 2027. Det har vi löst genom att skjuta fram

beslutet till en kontrollpunkt efter valet 2022, säger Allan Widman.

Moderaterna är mer försiktiga i sina uttalanden efter uppgörelsen. I ett uttalande i DN den 18 september sa Pål Jonson, försvarspolitisk talesperson i Moderaterna, följande:

– Det är ett steg i rätt riktning att det blir mer ekonomiska medel till försvaret. Men vi ser en risk för underfinansiering och vi saknar planeringsramar för åren 2026 och 2027. Vi vill ju genomföra hela Förvarsberedningens förslag och de råd som överbefälhavaren har lämnat.

ÄVEN EN MYNDIGHET för kontroll av hur Försvarsmakten hanterar tillförda medel föreslås inrättas. Myndigheten ingick i Förvarsberedningens förslag till förstärkt försvar.

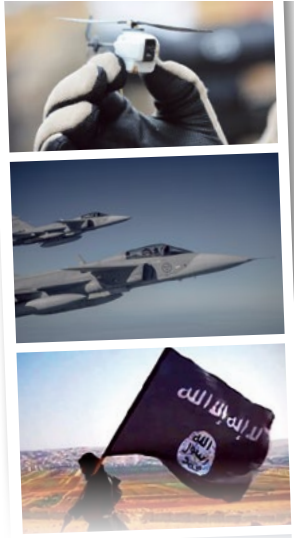
– Det blir en liten expertmyndighet som ska vara på plats 2023. Den ekonomiska kontrollen är en mycket viktig del i det här säger Allan Widman.

Försvarsminister Peter Hultqvist (S) kommenterar uppgörelsen så här till DN:

– Med utgångspunkt från den så arbetar vi nu vidare med att ta fram en försvarsinriktningsproposition. Vår ambition är att den ska beslutas av riksdagen innan jul.

Försvarsbeslutet kommer att gälla åren 2021–2025.

/LINDA SUNDGREN

Säkerhet och försvar – det gäller dig!

Världen är under ständig förändring. Hotbilden mot vår säkerhet förändras i takt med att samhällets sårbarhet visar sig inom olika områden. Allmänna Försvarsföreningen, AFF, vill öka insikten och föra en balanserad dialog om hot och risker i samhället.

Som medlem i AFF får du fyra nummer av Vårt Försvar och kallelser till föreningens aktiviteter. För mer information om medlemskap:

www.aff.a.se

aff
FÖR FRED, FRIMET, FRAMTID
GRUNDAD 1890

Foto: för mer information, kontakta AFF, aff@aff.a.se.

Har du ett nyhetstips?

Officerstidningen är tidningen för Officersförbundets medlemmar, därför vill vi skriva om sådant som engagerar och är angeläget för er. Redaktionen tar gärna emot tips på saker vi ska skriva om, uppmärksamma eller granska.

- Har du ett nyhetstips?
- Har du sett eller hört något som vi borde titta närmare på?
- Vad borde vi skriva mer om?
- **Hör av dig till oss och berätta.**

Om du lämnar uppgifter till oss omfattas du av källskydd. Det innebär att journalisten som har tagit emot ett tips eller en uppgift inte får röja identiteten på den som vill vara anonym.

Vad du vill läsa om i tidningen framöver?

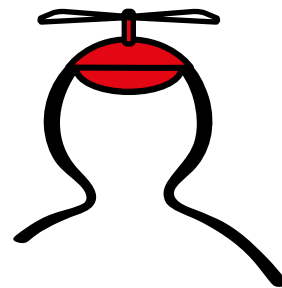
Mejla josefine.owetz@officersforbundet.se eller ring/smsa till 070-654 45 00.

Om du vill vara helt anonym kan du ringa från dolt nummer eller mejla oss från en tillfällig e-postadress. Du kan också skicka ett fysiskt brev till:

Officerstidningen, Box 5338, 102 47 Stockholm.

Hälsningar från Josefine Owetz,
Officerstidningens chefredaktör

Knäpp!

Eller nytänkande...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler nytänkande kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso
Man in the loop solutions

Milso AB | 08 - 672 07 80 | info@milso.se | www.milso.se

FORSKNING

Medaljer visar vägen för gott beteende

Krigsdekorationer fyller en större funktion än att bara hedra enskilda individer och deras insatser. De bidrar även till en positiv normutveckling inom Försvarsmakten som i förlängningen också kan påverka utformningen av lagar och regler.

➔ **LAGAR OCH REGLER** kan omöjligt täcka alla de situationer som Försvarsmaktens personal ställs inför. Det finns alltid utrymme för tolkningar och egna beslut och ibland är det just individens eget agerande som blir avgörande för utgången av en händelse. För att som arbetsgivare kunna ha någon form av påverkan och styrning över det här handlingsutrymmet använder sig Försvarsmakten bland annat av medaljering. Genom att dela ut krigsdekorationer visar man personalen i vilken riktning man bör gå och vilka beteenden som uppskattas. Även om inte krigsdekorationer kan betraktas som styrning i traditionell bemärkelse har de ändå en mycket tydlig signaleffekt till stöd för Försvars-

» **Krigsdekorationer är ett sätt för statsmakterna att påverka det professionella beslutsutrymmet.** «

maktens uppgifter och regeringens säkerhetspolitiska linje. Om det här skriver Magna Robertsson, universitetsadjunkt på ledarskapsavdelningen vid Försvarshögskolan, i sin avhandling om veteranpolitikreformen 2010 och de nya krigsdekorationerna.

– Krigsdekorationer är ett sätt för statsmakterna att påverka det professionella beslutsutrymmet, säger hon. Det handlar om att förstärka positiva beteenden och systemet är mycket väl utvecklat inom Försvarsmakten, säger Magna Robertsson.

DET FINNS EN mängd olika militära medaljer med tillhörande kriterier, men förtjänstemedaljen delas ut till dem som gör något extra ordinärt. Medaljen har formella kriterier men också informella. Handlingarna som belönas är ofta osjälviska och går utöver det tjänsten kräver i just den aktuella situationen.

– I vissa befattningar ingår livräddande och risktagande uppgifter, som exempelvis för sjukvårdare som anländer först efter en strid. Det innebär att de belönas med förtjänstmedalj för detta mer sällan än andra som gör samma sak, men utan att det är ett krav. På så vis blir det personliga modet relativt i förhållande till yrkesrollens krav, säger Magna Robertsson.

Enligt de formella kriterierna är handlingar som kan belönas

exempelvis personligt mod, ledarskap och ageranden under svåra förhållanden. Men att medaljer därmed skulle uppmuntra till ett osunt risktagande eller dumdrighet, tror inte Magna Robertsson. Hon säger att den militära professionsetiken fyller en viktig funktion och att de etiska ramarna är mycket tydliga.

– Det som lyfts fram är god omdömesförmåga och genomtänkta riskbedömningar. Handlingarna ska vara inom ramen för den egna förmågan, kunskapsbaserade och välfungerande. Dumdrighet belönas inte, det vågar jag påstå. Däremot osjälviskhet, som att gå fram och rädda någon i en väldigt speciell situation.

I EN FUNGERANDE rättsstat och med stöd av gällande rätt är krigsdekorationer ett positivt instrument för mjuk normstyrning. När någon tilldelas en krigsdekoration, säger Magna Robertsson, känner sig ofta även kollegorna hedrade. Dessutom bidrar själva beslutsprocessen kring krigsdekorationerna till ett positivt normskapande.

– Utdelande av krigsdekorationer följer en tydlig process, från att en handling uppmärksammas ute på slagfältet via ett nomineringsförfarande till själva medaljeringen. Kring pro-

Foto: TT

Foto: TT

De pampiga inramningarna vid medaljeringsceremonier ger krigsdekorationserna extra tyngd och respekt.

Magna Robertsson

cessen hålls levande diskussioner om rätt och fel. Det är normskapande och fungerar som en kontrollmekanism gentemot regelverken och en positiv utvärdering av genomfört arbete, säger Magna Robertsson.

Medaljer har en stark och betydelsefull ställning inom det militära. Det, tror hon, hänger samman med den militära yrkesutövningen och att det appellerar till de känslor och tankar som finns kring professionen.

– Medaljerna talar direkt till officerens själ och hjärta, och mycket handlar nog om att de agerar i en sådan speciell och svår arbetsmiljö, som exempelvis Afghanistan eller Mali. Själva inramningen på ceremonierna förstärker också betydelsen av medaljerna. Statsmakternas stöd för säkerhetspolitiken är viktigt, det har vi sett historiskt. Kungen är där, regeringen, ÖB, alla nära och kära och det är pompa och ståt, säger Magna Robertsson.

FÖRSVARSMAKTENS MEDALJER

FÖR förtjänstfull insats med svärd och för sårade i strid räknas till kategorin krigsdekorationer. De grundar sig i dagens syn på värdegrundsarbete och infördes i samband med den nya veteranpolitikreformen 2010. Syftet var att modernisera systemet med krigsdekorationer.

– Man ville ha medaljer som var mer gångbara i dagens organisation, som kan delas ut till fler personalkategorier och som fungerar både nationellt och internationellt. De är mer anpassade för en modern försvarsmakt, säger Magna Robertsson.

/LINDA SUNDGREN

FAKTA

Försvarsmaktens medaljer

Försvarsmakten har en förtjänstmedalj, en medalj för sårade i strid, en minnesmedalj för internationella insatser och fyra tjänstgöringsmedaljer. Vissa utmärkelser kan delas ut med banddekorationer (svärd, lagerkrans eller stjärna) och därmed få ökad betydelse och rang. När och hur Försvarsmaktens utmärkelsetecken får bäras regleras i föreskrifterna om utmärkelsetecken till uniform.

Källa: Försvarsmakten.se

Foto: Försvarsmakten

HALLÅ DÄR...

... brigadgeneral Johan Pekkari, **nytitillträdd ställföreträdande chef för Ledningsstabens inriktningsavdelning på Högkvarteret.**

→ **Under coronapandemin har Försvarsmakten stöttat samhället inom en rad områden. Vilket stöd har ni gett under sommaren?**

– Stöd har getts inom tre områden. Det första rör materiel, som sjukvårds- och skyddsutrustning. Det andra avser kompetens, där vi bland annat har stöttat myndigheter med stabsofficerare och specialister. Det tredje utgör stöd med förmågor, såsom ambulanstransporter och provtagningar.

→ **Hur ser det ut i höst?**

– Det vi främst stöttar med nu är kompetens och förmågor. Det är fortsatt stöd till Tillväxtverket, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten där vi har personal som jobbar heltid. Flest individer är involverade i stöd vid provtagningar.

→ **Vilket stöd behövs framöver?**

– Om det inte sker en förlängning av det stöd vi lämnar så avslutas huvuddelen i månadsskiftet september/oktober. Vi avslutade helikoptertransportstödet så sent som 15 september. Samtidigt är vi beredda att bereda nya förfrågningar och gör som samhället i övrigt: följer utvecklingen noga.

/MARIA WIDEHED

Motorerna hos Jas 39 Gripen är inte dimensionerade för att klara krockar med så stora fåglar som skarvar, som kan ha ett vingspann på över en meter.

FLYGSÄKERHET

Försvarsmakten tvekar om fågelvarningssystem

Under en flygövning för två år sedan krockade ett Jas 39 Gripen med en flock fåglar. Piloten sköt ut sig och planet totalförstördes. Haverikommissionen uppmanade Försvarsmakten att undersöka behovet av ett fågelvarningssystem, men det är fortfarande osäkert om det blir något sådant system.

➔ **DEN 21 AUGUSTI** 2018 genomfördes ett flygpass med ett Jas 39 Gripen vid Blekinge flygflottilj i Kallinge. Under en stigning från 400 till 3000 fot krockade piloten med en flock storskarvar, fåglar som är betydligt större än flygplanets motor är dimensionerad att klara av. Jasen tappade fart och blev svärmanövrerad. Piloten övergav planet och klarade sig med endast lättare skador. Flygplanet kraschade och totalförstördes. Olyckan utreddes av Statens haverikommission (SHK). I deras rapport från för-

» **Historiskt sett är det inte runt flygplatser som vi haft mest problem med fågelkollisioner.** «

ra året rekommenderas Försvarsmakten att utreda behovet av ett radarbaserat fågelvarningssystem i anslutning till sina flygplatser. Sedan 1973 har cirka 42 procent av fågelkollisionerna inom Försvarsmaktens flygverksamhet inträffat i närheten av flygplatser i samband

inflygning, start, landning med mera. Något sådant övervakningssystem har dock ännu inte införts och av Försvarsmaktens svar till SHK framgår att det är osäkert om det blir något fågelvarningssystem alls. Michael Lundquist är tjänsteförordande

Michael Lundquist

flygchef i Försvarsmakten.

– Historiskt sett är det inte runt flygplatser som vi haft mest problem med fågelkollisioner, det har varit på andra platser där vi övat. Och även om vi skulle bli informerade om fågelförekomst runt en flygplats kanske vi måste landa ändå på grund av att exempelvis bränslet är slut eller starta för att genomföra en beredskapsövning, säger han.

ETT ALTERNATIV TILL övervakningssystem vid flygplatser vore att installera system för radarövervakning av fåglar i flygplanen. Men det avfärdas med hänvisning till de stora kostnaderna det skulle medföra vilket skulle kunna leda till förseningar av andra planerade förändringar.

– Att vara en fara för fienden och samtidigt skydda oss själva är en ständig balansgång och något vi hela tiden måste ta hänsyn till, säger Michael Lundquist. Fågelkollisioner inträffar ibland men oftast med mindre fåglar utan större skador. Det här är första gången vi havererat ett Gripenplan på grund av en fågelkollision.

Haverikommissionen bedömer att Försvarsmakten endast delvis omhändertagit deras rekommendation rörande ett övervakningssystem för fåglar.

/LINDA SUNDGREN

SPECIALFÖRBANDEN REKRYTERAR

DU HAR VILJAN VI HAR UTMANINGEN

Specialförbanden rekryterar just nu olika typer av operatörer. Vid behov rekryteras militära och civila medarbetare mot stabs- och stödbefattningar.

Mer information finns på jobb.forsvarsmakten.se

Specialförbandsledningen [SFL] – Särskilda helikoptergruppen [SHG]
Särskilda operationsgruppen [SOG] – Särskilda transportflyggruppen [STG]
Sektionen för operativ teknik [SOT] – Särskilda sambandsenheten [SSE]
Sjötransportenheten [STE] – Specialförbandens fallskärmskola [SFS]
Särskilda logistikgruppen [SLG]

FÖRSVARSMAKTEN

Förbandsbesök: 44:e rövdykardivisionen

TEXT: Josefine Owetz
FOTO: Fredrik Jalhed

Tillbaka

Från land till mer sjö. Efter ett högt internationellt tryck under många år har 44:e rövdykardivisionen i dag ett större fokus på nationella uppgifter. Tillbakagången innebär ett återtagande och en utveckling av de marina delarna av verksamheten.

V

i

attnet

Röjdykardivisionen tillhör organisatoriskt 4:e sjöstridsflottiljen på Berga, men är i mångt och mycket som ett eget förband.

D

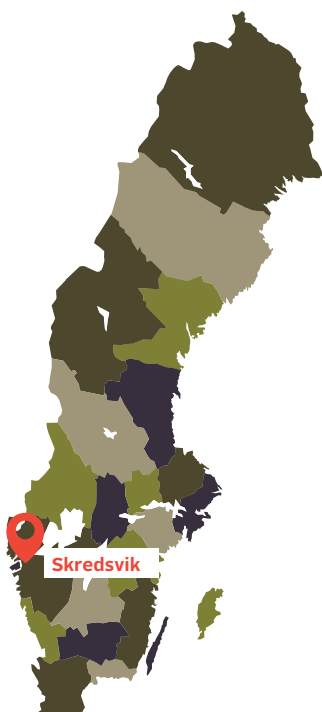
et salta och svala vattnet från Gullmarsfjorden slår mot ribbåtens sträva gummi. Alldeles intill reser sig en brant klippa bohustranit upp ur djupet. Röjdykarna Henrik och Simon har nyss hoppat i vattnet med full dykutrustning och repeterar förutsättningarna för det kommande dyket en sista gång.

– Maxdjup 20 meter, 20 minuter, tryck 1,6. Allt väl, säger Henrik till dykledaren Viktor som kontrollerar sin klocka innan han meddelar med hög röst:

– Dykarna kan gå i vattnet!

Henrik och Simon räcker upp varsin hand till klartecken, innan de långsamt försvinner under ytan, ner mot det kalla och tysta djupet.

Röjdykardivisionens uppdrag är att bedriva min- och ammunitionsröjning i vatten och på land. Divisionen har sin bas i Skredsvik i Bohuslän, vid Gullmarsfjorden. Här utbildas Försvarsmaktens röjdykare, med omedelbar tillgång till det vattendjup på 60 meter som behövs i utbildningen. Fjorden, som är betydligt djupare än så, är dessutom ett väderskyddat område. Det är sällan som vind eller grov sjö påverkar verksamheten, vilket troligen var en viktig aspekt vid valet av plats för röjdykarbasen när den upprättades här på 1950-talet, förklarar divisionschefen kommandörkapten Fredrik Preiholt.

» DET HÄNDER NÄSTAN ALDRIG ATT VI BEHÖVER STÄLLA IN ETT DYK PÅ GRUND AV VÄDRET.

Fredrik Preiholt, divisionschef

– Det händer nästan aldrig att vi behöver ställa in ett dyk på grund av vädret. Här finns också många olika typer av bottenförhållanden för att bedriva utbildning. Förutsättningarna för dykverksamhet här är kort sagt väldigt goda, säger han.

FÖR RÖJDYKARNA HENRIK och Simon står ett standarddyk med funktionskontroller av utrustningen på dagens schema. De ska dyka ner längs en klippvägg och sedan simma några vändor. Syftet är att testa utrustningen och tillse att den fungerar som den ska. Kontrollen görs inför en kommande kurs nästföljande vecka på Berga utanför Stockholm.

– Vi strävar ofta efter att vara så lite nere i vattnet som möjligt och att göra våra uppdrag så snabbt det går. I dag har vi inte bråttom och fokus ligger på att prova utrustningen i sin rätta miljö. De ska känna av om alla delar av utrustningen sitter bra och att andningsmotståndet i apparaten fungerar som det ska, säger Viktor, som är dagens dykledare.

Drygt trettio meter från ribbåten dyker plötsligt Henrik och Simon upp igen. Tjugo minuter har gått. Båtföraren svänger snabbt om och kör fram mot dem. Efter att ha fått hjälp att plocka av en del av den tunga utrustningen, som totalt väger runt 90 kilo, greppar de tag i repen längs ribben och häver sig smidigt upp ur vattnet. Just momentet att kunna ta sig upp själv i båten efter dykningen är viktigt ur säkerhetssynpunkt, berättar divisionschefen Fredrik Preiholt.

– Ett tecken att något gått fel under dyket är att man inte kommer upp själv. Det är alltså en viktig första signal för att kunna hantera ett eventuellt tillbud. Allt handlar om tid och det är viktigt att komma in med första behandling så fort som möjligt. Det är därför man alltid har med sig syrgas i båten för att kunna ge det direkt, säger

"Jag har härliga arbets-
kamrater och vi jobbar i en
underbar miljö. Både på och
under ytan", säger Henrik.

Förbandsbesök: 44:e röjdykardivisionen

Röjdykarnas skyddshelgon är herr Anselm Zackarias Dykén, en groda i röda badbyxor. Han symboliserar röjdyk, ett anpassningsbart djur som klarar sig både i vatten och på land. Han ler, för nästan oavsett vad, är en röjdykare alltid glad.

→ han och pekar mot lådan med sjukvårdsmateriel som ligger i ribbåten.

Väl uppe i ribben igen berättar Henrik och Simon om det nyss genomförda dyket.

– Vi kom ner till 20 meter och simmade längs med klippan. Man är ju svävande i volymen och det är som att man är viktlös, det är en rätt mäktig upplevelse, säger Henrik.

FAKTA

EOD-grupp

En EOD-grupps ansvar är att lokalisera, identifiera och oskadliggöra ammunition. EOD är en förkortning från engelskan (Explosive Ordnance Disposal) och kan översättas till ammunitionsröjning och betyder lokalisering, positionering, identifiering, riskbedömning, hanteringssäkring, transport, förvaring och förstöring av oexploderad, skadad, upphittad eller tillvaratagen ammunition.

Källa: Forsvarsmakten

Vad mötte er därnere?

– Grönt vatten och runt sju meters sikt. Klippväggen var väldigt bevuxen av anemoner och annat. Man får lite svindel när man ser en vägg som bara fortsätter ner i djupet och man inte ser var den slutar, säger Simon.

Vad tänker ni på under dyket?

– ”Vad är klockan, hur djupt, hur mycket gas har jag”, det mantratar tänker man ständigt på. Utöver det är det bara fokus på uppgiften. Om det är något vi ska hitta eller bärga, säger Simon.

ARBETET SOM RÖJDYKARE går ut på att genom ammunitionsröjning skapa säkerhet och rörlighet för egna förband. En röjdykare verkar i såväl vatten som på land och genomför röjning, sprängning och kartläggning av minor, bomber och oexploderad ammunition. Divisionen bidrar med personal till Forsvarsmaktens samlade ammunitionsröjningsförmåga på land och divisionens EOD-grupper deltar regelbundet i internationella insatser.

– Vi ska kunna göra allt. Vi ska kunna göra klassisk röjdykning till havs och vi ska kunna röja i hamnmiljöer. Sedan har vi samma uppgifter även på land, och det är där den internationella tjänstgöringen kommer in. De gamla rävarna på divisionen har varit många vändor i Afghanistan och Mali, säger Viktor.

Dykarnas torrdräkter är omagnetiska för att hålla nere signaturen i vattnet. Moderna aktiva minor kan utlösas av akustik, tryck och magnetism.

4 × vattenfyspass

Vid prövningen till röjdykarutbildningen genomförs omfattande tester. Vattenfyspasset Bogdan ska klaras av på 12 minuter och 45 sekunder i ett svep:

- Simma 16 meter under ytan, 5 bójsträck, tillbaka under ytan.
- 5 st 4-meters neddyk, både fötter och händer ska röra botten.
- 30 sekunder vattentramp med händerna över huvudet.
- Idiolen 3 gånger: dyk rakt ned till linjen, rör denna, uppstigning längs kanten, upp och stå, dyk i, och så vidare. Totalt på 1 minut och 40 sekunder.

Källa: Försvarsmakten

» VI SKA KUNNA GÖRA ALLT. VI SKA KUNNA GÖRA KLASSISK RÖJ-DYKNING TILL HAVS OCH VI SKA KUNNA RÖJA I HAMNMILJÖER.

Viktor, röjdykare

Ammunitionsröjningsförmågan är efterfrågad även här hemma och röjdykardivisionen stödjer ofta polisen och samhället. Varje år löser divisionen ungefär 50 skarpa ammunitionsröjningsuppgifter i Sverige. Divisionen genomför också regelbundet miljöoperationer där dumpad gammal ammunition i sjöar kartläggs, bedöms och röjs.

– En av våra huvuduppgifter är att stödja det civila samhället med ammunitionsröjning under vattnet. Vi är den enda statliga enhet som kan lösa den uppgiften i Sverige och är i det avseendet en samhällsresurs. Det är en viktig verksamhet för oss och något som vi prioriterar när det dyker upp. För det är ofta sådant som inte kan vänta. Vi måste åka dit och lösa det, och då får annan verksamhet stå tillbaka, säger

Fredrik Preiholt.

Det kan handla om larm om fynd av ammunition som allmänheten har hittat. I närtid nämns en insats i Luleå, där röjdykare hjälpte polisen att röja ammunition som var dumpad i en älv.

– Det är det som är det dynamiska i arbetet och det som gör att det är kul att åka till jobbet varje vecka. Man tänker att det blir en lugn materiellecka och att man ska komma ikapp med pappersarbetet. Ett halvt dygn senare står man uppe i Luleå och ska lösa en uppgift, säger Viktor, som är gruppchef för den EOD-grupp där Henrik och Simon ingår.

Andra insatser som nämns är den vid en badplats i Eskilstuna i augusti, där polisen fick utrymma stranden efter larm om misstänkt granatfynd. Röjdykarna var snart på plats och föremålet, som visade sig vara en attrapp, oskadliggjordes.

– Man kan vara i gymmet när larmet kommer och en timme senare har alla kraftsamlat

Fredrik Preiholt

Divisionen har sin bas vid Gullmarsfjorden i Skredsvik i Bohuslän. Det är sällan som vind eller grov sjö påverkar verksamheten, vilket troligen var en viktig aspekt vid valet av plats för röjdykarbasen när den upprättades här på 1950-talet.

och lastat dykutrustning, en båt och annan utrustning och åker iväg för att lösa uppgiften. Det svåraste jobbet för mig som gruppchef är att välja vilka som ska få åka iväg. För alla står och räcker upp handen och vill åka, säger Viktor och ler.

TILLBAKA PÅ LAND igen påbörjar Henrik och Simon återställning av utrustningen. På bänkar utanför dykhuset läggs alla olika delar av

FAKTA

Stödet till polisen

Röjdykardivisionen bistår polisen i samband med kriminaltekniska undersökningar under vattnet. "Vi utbildas av polisen för att kunna stötta dem vid bland annat bärgning av vapen som har använts vid brott eller för att söka efter kroppar. De utbildar oss för att vi ska göra på rätt sätt och inte förstöra bevis", säger Fredrik Preiholt, divisionschef.

dykapparaten upp på rad. Rengöringen av materielen efter dyk tar lite längre tid just nu, som en följd av nya rutiner på grund av covid-19.

– Vi vidtar fler åtgärder för att minska eventuell smittspridning, bland annat noggrann sanering av utrustningen. Vi har desinficerande medel på slangar och munstycken, förklarar Henrik medan han noggrant sköljer av munstycket på dykapparaten.

Inne i omklädningsrummet har torrdäckerhållarna hängts upp på tork. Dräkten är omagnetisk för att hålla nere den magnetiska signaturen i vattnet. Under röjdykarutbildningen lär de sig att dyka taktiskt, det vill säga hur man är tyst och försiktig i närheten av moderna aktiva minor, som kan utlösas av akustik, tryck och magnetism.

Innanför grindarna på Gullmarsbasen finns, utöver röjdykardivisionens lokaler, serviceorganisation, förråd, vaktstyrkor samt 40:e hemvärnsbataljonen. Divisionen tillhör organisatoriskt 4:e sjöstridsflottiljen på Berga, men är i mångt och mycket som ett eget marint förband, förklarar divisionschefen.

– Vi har samhörighet med 4:e sjöstridsflottiljen, men insatsmässigt jobbar vi inte mer riktat mot dem än vad vi gör mot 3:e sjöstridsflottiljen eller Marinbasen. Vi jobbar också mycket med arméförbanden när vi är utomlands. Av rationella skäl ligger vi under 4:e, och historiskt har det sett ut så, men vi är ett singulärt förband som behöver jobba i alla riktningar, säger Fredrik Preiholt.

» VI ÄR MATERIELLT BEGRÄNSADE JUST NU FÖR ATT KUNNA UTÖKA VÅR VERKSAMHET.

Fredrik Preiholt, divisionschef

Hur ser personalsituationen ut på divisionen?

– Vi har drygt 100 rader i krigsförbandet. Med lite vakanser och så är vi ungefär 75 stycken som går till jobbet varje dag. Vi har vissa personella brister naturligtvis, på de operativa delarna i förbandet. Men inflödet ser bra ut och om rekryteringen kan fortsätta som de senaste åren så ser det positivt ut. Vi har också folk som kommer tillbaka, dels från andra förband men också från polisens bombgrupper, säger Fredrik Preiholt.

I DIVISIONEN INGÅR fyra EOD-grupper, en logistikgrupp, en båtgrupp och en ASU-grupp (sökgrupp). Majoriteten av

Simon, röjdykare

befattningarna bemannas av specialistofficerare, men divisionens målsättning är att utöka andelen sjömän i grupperna de kommande åren. I dag består varje EOD-grupp av åtta röjdykare, varav alla är specialistofficerare.

– Om vi får större utrymme för att ha sjömän i grupperna kommer vi ha en större bas att rekrytera specialistofficerare ifrån. Det är ett sätt att öka vår självförsörjningsgrad personalmässigt, säger Fredrik Preiholt.

Samma vecka som Officerstidningen besöker Skredsvik pågår flera utbildningar för röjdykardivisionens personal. En av EOD-grupperna är i Eksjö och går fortsättningskurs på Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum, Swedec, inom IEDD (röjning av improviserade sprängmedel/bomber som tillverkats med icke konventionella metoder). Kursen som personal från de övriga grupperna ska åka på den nästföljande veckan har inriktning på kvalificerad röjning i hamnmiljö. Uppgiftsfördelningen alternerar mellan EOD-grupperna. Det är ett sätt att hålla spetskompetenser vid liv och kunna ha en hög nivå inom alla olika typer av uppgifter, både kopplat till land och till sjö, förklarar divisionschefen.

– Gänget som är i Eksjö denna vecka är inriktade på att lösa ut våra internationella rotationer. De kör mer i gröna kläder just nu, och fokuserar inte bara på ammunitionsröjningen utan lägger mycket tid på att drilla stridsmoment och sådant. Viktors grupp är mer riktad mot det maritima och nationella, och då blir det mer dykning och mera blått, säger Fredrik Preiholt och tillägger:

– Om något år kommer det att svänga. Då kommer Viktors grupp att gå mer mot land. Då blir det mer spränga på land, AK 5:or och grönt. Genom att göra så kan vi hålla en väldigt hög lägstanivå inom allt som vi ska kunna.

Divisionens EOD-grupper deltar regelbundet i interna

→ tionella insatser och delar ansvaret att beman-
na ammunitions- och minröjningsfunktionen
i Mali med Göta ingenjörregemente och För-
svarsmaktens skyddscentrum.

Men från att ha haft personal insatta i inter-
nationella insatser i stort sett årligen under 15
år, först i Afghanistan och senare i Mali, har
divisionen de senaste åren riktat verksam-
heten och resurserna mer mot nationell verk-
samhet.

– Det har helt klart blivit ett återtagande av
sjö de senaste åren. Vi höjer ambitionen på den
marina sidan. Det har att göra med säkerhets-
läget här hemma, det har blivit ett större natio-
nellt fokus för Försvarmakten som helhet.
Våra delar och uppdrag har förändrat sig och
vår arbetsbelastning här hemma med marina
nationella uppgifter har ökat succesivt, säger
Fredrik Preiholt.

POLISENS NATIONELLA BOMBSKYDD har rekry-
terat ett antal röjdykare från divisionen de
senaste åren. För vissa har det höga interna-
tionella insatstrycket varit en anledning till
att man sökt sig bort från Försvarmakten, för
andra har veckopendlingen varit en bidragan-
de orsak.

– I en del fall har polisen kunnat erbjuda
en bättre lön. Men det som har spelat en avgö-
rande roll i att man har slutat hos oss är famil-

jeskäl och att slippa pendla. Man har sett möjligheten
att vara en mer närvarande pappa och få livspusslet
att gå ihop på ett bättre sätt, säger Fredrik Preiholt.

Skredsvik ligger knappt två mil från Uddevallas tät-
ort och en timmes bilkörning från Göteborg. Av de 75
anställda på divisionen bedömer Preiholt att ungefär
hälften arbetspendlar till Bohuslän.

Att röjdykardivisionen ligger i Skredsvik, hur begränsande faktor är det?

– Det är absolut begränsande och en utmaning för
oss. Det är glesbygd runt omkring och det kan vara
svårt för en partner att hitta någonstans att jobba
här. Ofta väljer man att bo kvar där partnern har jobb
och där man har närhet till familj och sådana saker,
och den som jobbar här pendlar. Det här yrket kräver
mycket av familjen, säger Fredrik Preiholt.

På basen finns boendemöjligheter för den pendlan-
de personalen.

– Vi försöker göra allt vi kan inom regelverk och
arbetstidsavtal för att göra det så smärtfritt som möj-
ligt att pendla. Det är inte så mycket 7.30 till 16.30-
jobb, utan man jobbar i regel längre dagar och är istäl-
let ledig på fredagar, säger Fredrik Preiholt.

En av alla de som veckopendlar är Viktor, som bor i
Malmö, och han tycker att det fungerar förhållandevis
bra med upplägget.

– Man har löst det bra med flexibelt schema och bra
infrastruktur i och med att vi kan bo här och få lite
egen tid och vila. Samtidigt har vi möjlighet att kunna
jobba komprimerat när vi är här, säger han.

Efter värnplikten på 132:a säkerhetskompani sjö i
Göteborg och specialistofficersutbildning kom han till
röjdykardivisionen 2011.

– Jag gick bakvägen in kan man säga. Jag kom hit
och sedan läste jag röjdykarutbildningen. Jag trivs
jättebra här. Att efter tio år på samma jobb fortfarande
känna att man utvecklas är nog få förunnat, säger
Viktor.

UTBILDNINGEN TILL RÖJDYKARE är en av Försvarmaktens mest krävande
och antagningskraven är höga. Av en årskull uppfyller uppskattnings-
vis 800 till 1 000 män kravprofilen till utbildningen, och bland kvin-
norna 8 till 10 stycken, berättar Fredrik Preiholt.

– Med kravprofilen vi har är problemet att utbudet i samhället är så
litet. Det är helt enkelt få individer som har rätt förutsättningar. Sen ska
de då dessutom vara intresserade av Försvarmakten, marinen, vat-
ten, den här utmaningen. Det är svårt att rekrytera och vi får inte in så
många nya elever som vi skulle vilja.

Men inflödet underifrån ser trots allt bättre ut än på länge, tillägger
han. En anledning är den återinförda värnplikten och från och med
förra årets utbildningsomgång sker utbildningsstart till röjdykarutbild-
ningen årligen istället för, som varit fallet de senaste åren, vartannat år.

– Vi kan utbilda 24 personer och det är däromkring som behovet lig-
ger. Under åren utan värnplikten har vi legat på runt 12 till 14 elever som
börjat kursen. I år har vi tagit in 18 stycken, det är fler än på länge. Så vi
ser positivt på värnplikten, det gör att vi får in en större bredd i grupper-
na och får in folk som kanske inte tänkt att de ska göra en militär karri-
är, säger han.

I somras ryckte tolv blivande röjdykaraspiranter in på Amfibiere-
gementet. Efter grundläggande militär utbildning på Berga påbörjas en

» MAN KALLAR VARANDRA FÖR FÖRNAMN, ELLER VÄLFÖRTJÄNTA SMEKNAMN

Simon, röjdykare

Röjdykarnas utrustning väger totalt runt 90 kilo.

fysisk förberedelsekurs i röjdykardivisionens regi. Där kommer ytterligare sex personer att ansluta, som är anställda i Försvarsmakten sedan tidigare. Därefter inleds den grundläggande dykutbildningen i Karlskrona efter årsskiftet. I mars kommer eleverna till Skredsvik för den tre månader långa röjdykarutbildningen.

– I varje utbildningsomgång brukar det alltid vara ett antal stycken som kommer från andra förband. I år är det en tredjedel som har en bakgrund i Försvarsmakten som har sökt sig hit. Det är dock inga officersutbildade i år, utan bara soldater och sjömän, vilket är ovanligt. Det brukar alltid vara några specialistofficerare och en och annan taktisk officer som söker utbildningen, säger Fredrik Preiholt

ATT ANSTÄLLDA I Försvarsmakten vill skola om sig till röjdykare beror ofta på att de har träffat på röjdykardivisionens personal i något sammanhang. Henriks väg till Skredsvik började via värnplikten som kock i flottan, det var där som han fick upp ögonen för röjdykarna.

– Vi jobbade nära röjdykarna ombord på fartygen och jag tyckte att det verkade vara en spännande tjänst. Jag såg det som en framtid och något som jag också ville göra. Jag började träna ett år innan testerna, sökte och kom in och gick sedan utbildning, säger Henrik, som har arbetat som röjdykare på divisionen i fem år, och innan det något år som röj-

dykare på minröjningsfartyg.

Simons militära bana inleddes med värnplikt på Amfibieregementet och efteråt blev han kvar som anställd soldat under en period.

– Sedan lämnade jag Försvarsmakten och pluggade till brandman. När jag inte fick någon fast anställning som det kände jag att jag ville göra något annat. Jag gick röjdykarutbildningen 2017 och har efter det jobbat på fartyg en sväng innan jag började här i Skredsvik, säger Simon.

Det finns ingen övre åldersgräns för att få utbildas till röjdykare, men det är tämligen ovanligt att eleverna är över 30 år och nästan aldrig över 35. Gemensamt brukar vara en bakgrund inom idrotten på något sätt, som fotboll, simning och hockey.

– Det bästa elevmaterialet är såna som hållit på med allt möjligt i idrottsväg. De har ofta en hög lägstanivå generellt sätt och goda möjligheter att ta sig genom utbildningen skadefria.

Fredrik Preiholt, chef för röjdykardivisionen, gjorde värnplikt som röjdykare 1996. Han har genom åren haft flera olika tjänster på divisionen, bland annat som dyktekniker, EOD-operatör, gruppchef och stabschef.

FREDRIK

» VI BYGGER UPP EN GRUPP-DYNAMIK SOM SKAPAR EN SÄRSKILD ANDA ÄVEN EFTER UTBILDNINGEN.

Henrik, röjdykare

→ Oavsett vilken nivå på vattenvana man har sedan innan så kommer man att ha tillräckligt med vattenvana när man är färdig, säger Fredrik Preiholt.

Hittills har ett fåtal kvinnor påbörjat utbildningen till röjdykare, men har precis som många andra inte nått hela vägen. Avhopp under utbildningen beror oftast på gamla idrottsskador som ger sig till känna.

Efter examen, där eleverna får ta emot halssmycket i form av en groda och därmed kalla sig röjdykare, placeras de på minröjningsfartyg eller i någon av EOD-grupperna. Divisionen ansvarar för grundutbildningen till röjdykare och personalförsörjer båda sjöstridsflottiljernas röjdykarfartyg, HMS Spårö och HMS Sturkö, med röjdykare.

– Vi brukar prioritera bemanningen på fartygen först. Vi vill gärna att de som kommer till oss och jobbar i grupperna har med sig fartygstjänst. När vi senare kommer ombord och ska jobba som en extern enhet ska vi snabbt kunna bli en del av besättningen och vi ska veta hur vi jobbar med fartyget som plattform, säger Fredrik Preiholt och berättar att andelen som tar anställning i Försvarmakten efter avslutad utbildning är väldigt hög.

NÅGOT SOM ÅTERKOMMER i samtalen med personalen är den informella stämningen och kamratandan på divisionen. Bland annat nämns den årliga Norgerodden, en tradition som genomförts med röjdykarelever sedan 1968. Sträckan som ros ligger på 63 nautiska mil, eller 120 kilometer, och börjar i Skredsvik och slutar vid norska gränsen. Kamratföreningen Röjdykarna är livaktig och varje år arrangeras olika arrangemang där gamla röjdykare får möjlighet att komma tillbaka till Gullmarsbasen.

– Vår historia är en viktig del av förbandet. Att göra sådana saker som rodden, det är viktigt och ger en boost. Likaså att träffa de som gjorde utbildningen på 60- och 70-talen och som kommer tillbaka hit, säger Fredrik Preiholt.

Både Henrik och Simon nickar instämmande.

– Vi bygger upp en gruppdynamik som skapar en särskild anda även efter utbildningen. Alla är ju i grunden samma skrot och korn och har gjort samma saker, säger Henrik.

Berättelser om att ”springa med stockar och sånt”, Anselm Grand Prix (återkommande lagtävling för att stärka moral, fysik och psyke hos röjdykareleverna) och de tunga gonzovikter (som förlorande laget behöver bära runt på i en vecka) tas upp.

– Den sociala samhörigheten över generationerna är väldigt kul. Det bygger en särskild känsla att man är del av en större gemenskap än det som vi jobbar med här och nu. Många moment i utbildningen har hängt med sedan starten, och den 85-åriga farbrorn har gjort samma saker som den nyutbildade 19-åringen, säger Fredrik Preiholt och tillägger:

– Alla har sina egna minnen av gonzovikten, som är rosa och väger tio kilo, och vilken misär det är att

bära runt på den där skiten, säger han med ett skratt.

EN ANNAN VIKTIG del som odlas under utbildningen är den kultur där man alltid ska säga till när man har gjort fel.

– Vi kanske har ett hårt yttre med en utbildning som ställer extremt höga krav. Det finns en mytbildning kring det, så är det. Men vi är också en typ av människor som inte är representativa för Försvarmakten i stort. Det är en familjär stämning på förbandet. Det har vi av två skäl: dels för att vi tycker om varandra och trivs att jobba ihop och dels så finns det också en säkerhetsaspekt i det, säger Fredrik Preiholt.

Han förklarar att tröskeln för att säga ifrån om något inte känns bra i verksamheten blir lägre om man har en nära relation till dem man jobbar med.

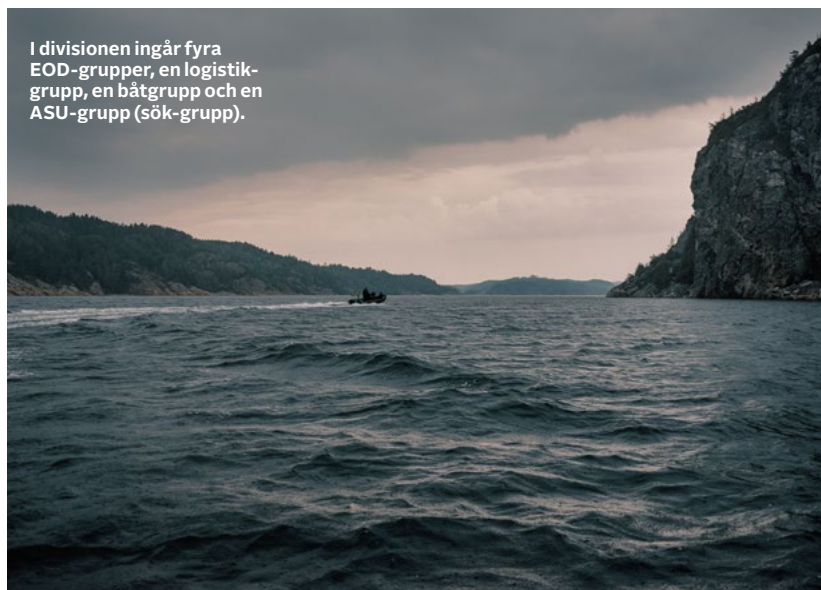
– Det gäller hela förbandet, och det spelar ingen roll om du är sjöman eller chef. Vi har valt att ha det på det sättet. Det är rationellt för oss. Jag tror att det skiljer oss från andra förband. De som kommer hit från andra förband brukar reagera på den informella stämningen och är inte riktigt vana med den.

Hur märks den informella stämningen av?

– Det är en väldigt öppen kultur där jag alltid känner att jag kan räcka upp handen och säga om jag har glömt något, eller har gått för djupt, eller vad det nu kan vara, säger Henrik.

– Vi springer inte heller runt och säger skeppsnummer till varandra. Man kallar varandra för förnamn, eller välförtjänta smeknamn, säger Simon.

Återgången mot mer nationella och marina uppgifter märks av på flera sätt på basen. I

januari i år startades en helt ny marin EOD-skola i Skredsvik.

– Den syftar till att knyta all vår erfarenhet internationellt med det vi gör och har gjort traditionellt i marinen. Skolan blir ett nav i allt det här, för att kunna planera våra övningar, validera personal och driva förmågeutveckling, säger Fredrik Preiholt.

Hur ser du på tiden framåt?

– Jag är positiv. Jag fick besked så sent som igår om att två medarbetare som har varit hos polisen vill komma tillbaka. Det känns som att vi är på ett bra ställe just nu och går åt rätt håll.

Ett orosmoment inför de kommande åren är dock materielsidan, där situationen inom vissa områden är kritisk, berättar han. Arbetet som röjdykare är materieltungt på en hög teknisk nivå och bland utrustningen finns ammunitionsröjningsrobotar, minsökare, röntgensystem och sonarsystem.

– Vi är materiellt begränsade just nu för att kunna utöka vår verksamhet. Vi har personal och kompetens, men saknar materiel för att gå bredare.

Bland kritisk materiel nämns Remus, en obemannad undervattensfarkost, som används för att söka av områden. Kvalificerad ammunitionsröjningsmateriel, i form av bärbara ammunitionsröjningsrobotar, är också en bristvara.

– Det har inte köpts in ny materiel i tillräcklig omfattning. Mycket av materielen som vi har är sliten och har gått hårt i övningsverksamheten här hemma och i insatser i öknen. Vi hoppas att det kommer tillskott framöver, säger Fredrik Preiholt.

Efter önskemål från divisionen anger vi av säkerhetsskäl inte röjdykarnas efternamn.

OMD 10-PROBLEMATIKEN:

Nya rutiner ökar dyksäkerheten

Läckande syrgasflaskor var främsta anledningen till de upprepade fallen av dykarsjuka som drabbade Försvarsmaktens röjdykare för några år sedan. Problemen är åtgärdade och sedan förra året pågår repetitionsutbildningar för att återta full förmåga på dyksystem OMD 10.

Ar 2015 stoppades användningen av dykapparaten OMD 10 efter flera fall av dykarsjuka. Vid omfattande tester hos Försvarsmaktens dykeri och navalmedicinska centrum i Karlskrona upptäcktes problemet: en del av de kompositflaskor som röjdykarna använde läckte och hade en för låg halt syrgas. Problemen med kompositflaskorna åtgärdades och återinförandet av röjdykarsystemets dykapparat påbörjades hösten 2016 genom utbildningar för personalen, med vissa restriktioner gällande dykdjup.

– Alla dykare har fått nyutbildning på två veckor där man har gått igenom apparaten. Det är viktigt för förtroendeuppbyggnaden för systemet och att komma igång med dykningen igen, säger Fredrik Preiholt, divisionschef på röjdykardivisionen.

»VI SAKNAR RUTINEN ATT DYKA NER TILL 60 METER SOM VI GJORDE FÖRR.«

Systemet är åter i bruk och för att säkerställa gasinnehållet i flaskorna har nya rutiner införts där syrgasmätning genomförs strax innan varje dyk.

Även vissa tekniska justeringar har gjorts.

– Man har en helt annan förståelse för apparaten än tidigare och för varför vi gör vissa kontroller och analyser. Det ligger ett stort arbete bakom för att kunna känna sig säkra och bekväma i dykningen med apparaten. Jag känner att förtroendet håller på att byggas upp igen, säger röjdykaren Henrik.

Under dykstoppet på OMD 10 har röjdykarna dykt med andra dyksystem. Många av röjdykardivisionens uppgifter går att göra med andra apparater, men man får planera annorlunda eftersom de inte har haft lika lång räckvidd.

– Vi saknar rutinen att dyka ner till 60 meter som vi gjorde förr och har inte längre den djupkapacitet som vi hade innan. Men har man dykt mycket tidigare på apparaten så kommer det snabbt tillbaka. Det är inte många dyk som behövs för att komma på banan igen, säger han.

En del av restriktionerna under återinförandet av OMD 10 handlar bland annat om hur djupt röjdykarna dyker.

– Vi dyker till 30 meter i dag och har gjort det ett tag nu. Förhoppningsvis har vi en 40 meters-apparat någon gång i början av nästa år. Det är ett stegvis återtagande av djupförmågan, säger Preiholt.

Förra årets utbildningsomgång på röjdykarutbildningen var den första kullen på flera år som utbildades på OMD 10 under grundutbildningen.

Fotnot. Dykstopp råder sedan 2018 för all övrig dykverksamhet i Försvarsmakten efter att allvarliga brister i hanteringen av dykmateriel upptäckts. Enligt en rapport från FMV:s materielinspektion tidigare i år konstateras att flera av de problem som ledde fram till nyttjandeförbudet har åtgärdats, men att brister fortfarande kvarstår (Läs mer i Officerstidningen nr 3/2020).

MilDef

Bidrar till ökad operativ effekt

MilDef bygger en säker och digital framtid tillsammans med våra soldater och sjömän. Trygg försörjning och svensk ingenjörskonst. Besök oss på www.mildef.com och snart också i vår nya anläggning/HQ i Helsingborg.

Kontaktpersoner:

Björn Karlsson Berndt Grundevik Johan Pakarinen Michael Bengtsson

Agenter - ett hot mot demokratin

Främmande makts utnyttjande av spioner är inte en vindpust från svunna tider utan ett i allra högsta grad nutida säkerhetshot. Värvingen sker i flera steg där noga utvalda personer utsätts för ett raffinerat spel med till synes helt slumpmässiga närmanden. Och den tekniska utvecklingen och internet har snabbat upp värningsprocessen betydligt.

Det finns ibland en uppfattning att spioner – eller agenter som Säkerhetspolisen benämner dem – hör det kalla kriget till och är en vindpust från svunna tider. Så är det inte.

Att ha en människa på insidan, en mänsklig källa, är i

allra högsta grad viktigt för främmande makt även i dag. Faktum är att underrättelseaktiviteterna är mer omfattande än på flera decennier på grund av vår digitaliserade och globaliserade värld. Sverige är en del i ett globalt system av ekonomi, politik, industri och forskning. Alla aspekter av det nutida Sverige har en internationell koppling.

EN AGENT KAN förse främmande makt med information om försvarshemligheter, nyckelpersoner, politik, ekonomi eller sprida desinformation och bedriva subversiv verksamhet. Säkerhetspolisen ser Ryssland och Kina som de största hoten mot svensk säkerhet, även om det är på olika sätt och med olika mål. Främmande makts värvingar av mänskliga källor sker i en kontext som formas i andra länder. Målsättningar kan vara att bevara regimstabilitet, att öka militär förmåga, hålla Sverige utanför Nato, etablera Ryssland eller Kina som jämbördig till EU och USA med mera.

Dessa mål nås genom de ”ytor” som finns i Sverige och som främmande makt kan utnyttja, spionera mot och påverka. Exempel på sådana ytor är vår försvarsförmåga, svensk försvarsindustri, vår säkerhetspolitiska debatt och dess aktörer, regering, riksdag, civilsamhälle, frivilligorganisationer och religiösa sammanslutningar.

En förändring som skett i framför allt Ryssland över tid är förmågan att samordnat använda många verktyg för att skapa synergieffekter i sitt agerande. Detta kallas ofta ”full government approach”, eller ”whole of government approach”.

Dessa förändrade förutsättningar och strategier skapar en delvis ny kontext för främmande makts avsikt och förmåga att värva källor, agenter, i Sverige.

HUR FRÄMMANDE MAKT agerar är ingen slump.

Det är det upplevda underrättelsebehovet och hotuppfattningen hos respektive land som är grunden för varje värningsförsök.

Första steget i en värningsprocess är analysen. Med underrättelsebehoven som bakgrund skapas en bild av var i det svenska samhället den efterfrågade informationen finns. I analys-

sen tas en bred bild fram av målgrupper, branscher och organisationsenheter där information kan finnas.

Analysen leder till det andra steget, målsökningsfasen. Där får underrättelseofficern i uppdrag att hitta en lämplig person eller grupp av personer som kan leverera den efterfrågade informationen. Denna fas är resurskrävande men tack vare sociala medier och vårt uppkopplade liv samt den internationaliserade värld vi lever i, har målsökningen snabbats upp betydligt.

När man i målsökningsfasen hittat personer som kan bidra till att underrättelsebehoven besvaras, påbörjas studiefasen. Här samlas detaljerad information in. Egenskaper som styrkor, svagheter, drivkrafter och sociala nätverk hos de tilltänkta offren kartläggs.

I kartläggningen ingår i regel även alkoholvanor, spelvanor, sexualliv, politisk inriktning, självbild, riskbenägenhet och psykisk stabilitet.

Grundidén är att hitta egenskaper som en skicklig underrättelseofficer kan kroka tag i och arbeta med under följande faser.

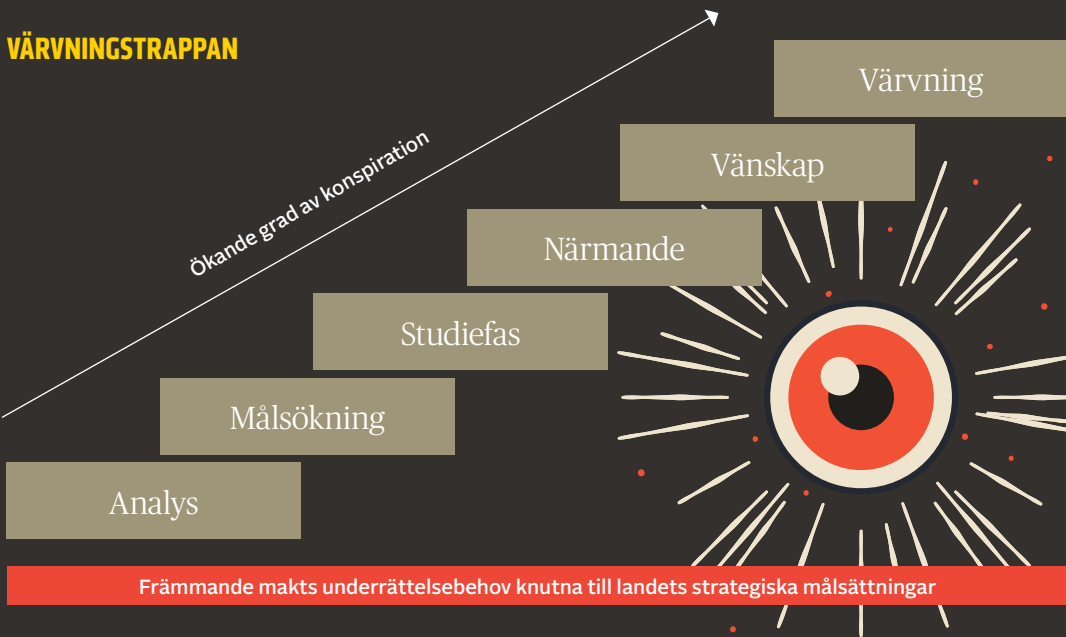
Nästa fas, närmandefasen, är den avgörande delen av en rekrytering. Det är då det

visar sig om allt arbete har varit till nytta och om det finns möjlighet till en varaktig relation.

MÅLET ÄR OFTA en första kontakt med offret på ett sätt som verkar slumpmässigt och spontant, fast det egentligen är resultatet av en lång och mödosam process. Genom att genomföra det första närmandet på platser eller i situationer där personer har lägre skyddsreflexer, ökar chanserna för framgång. Det kan röra sig om en semesterresa, ett idrottsevenemang, en familjeutflykt, dotterns fotbollsmatch, sonens scoututflykt, ett besök på krogen, tjänsteresan utomlands eller på den multinationella cam-

» I KARTLÄGGNINGEN INGÅR I REGEL ÄVEN ALKOHOLVANOR, SPELVANOR, SEXUALLIV, POLITISK INRIKTNING, SJÄLV-BILD, RISKBENÄGENHET OCH PSYKISK STABILITET. «

VÄRVNINGSTRAPPAN

ÄR DU UTSATT FÖR ETT VÄRVNINGSFÖRSÖK?

Varje år utsätts ett antal personer i Sverige för värvningsförsök. Om du upplever att du har blivit det, även om du är osäker, uppmanas du att ta kontakt med din säkerhetsorganisation.

- Anteckna vem som kontaktat dig och vilken anledning till kontakten som personen uppgav.
- Notera också när och hur den första kontakten togs.
- Kontakta sedan din säkerhetsorganisation.

TERMINOLOGI INOM UNDERRÄTTELSETJÄNSTEN

Agent. Person som värvas till att spionera för ett annat lands underrättelsetjänst.

Insider. Person som oftast på

eget initiativ väljer att arbeta för ett annat lands underrättelsetjänst.

Underrättelseofficer. Person på diplomatisk beskickning vars huvudsakliga uppgift är att försöka komma över hemliga uppgif-

ter, bland annat genom att värva agenter. Andra plattformar som underrättelseofficerare kan verka ifrån är som representanter för företag, inresande delegationer, flygbolag och universitet eller som journalister.

Flyktingspionage. Underrättelseverksamhet som riktas mot oppositionella, regimkritiker och andra i exil.

Antiövervakning. Åtgärder för att kontrollera om man följs av en säkerhetstjänsts spanare.

pen i missionsområdet. Även chattforum eller dejtingsidor utnyttjas för den här typen av kontakter.

Om närmandet lyckas påbörjas en resa in i vänskapsfasen, där relationen byggs ut. Det upplevs som vänskap och förtroende mellan två jämlikar, men i verkligheten är det långt från ett jämlikt förhållande. Den ena personen är ensam och utelämnad och den andra har en hel underrättelsetjänst i ryggen.

I denna fas överlämnas ofta öppen eller icke sekretessbelagd information. I utbyte delas det ut gåvor som är noga genomtänkta och frukten av ett detaljerat målsökningsarbete. Gåvorna kan avspegla offrets drivkrafter, sårbarheter eller intressen i syfte att förstärka relationen och förstärka beteendet; överlämna information - få gåva, överlämna information - få gåva och så vidare. Ibland kan bara ett vänligt ord, en present på födelsedagen, eller ett lyssnande öra vara belöning nog.

Fram till nu har typiskt sett ingen brottslig handling utförts, men i den nästkommande fasen ställs allt på sin spets. Åratal av förberedelser och analyserande kan stå på spel. "Vill du jobba för ett annat lands underrättelsetjänst? Du kommer få mer pengar än vad du drömt om, uppmuntran och karriärstöd", kanske frågan lyder. Här finns en tydlig vattendelare för värvningsobjektet; lojalitet till det egna

landet eller till ett annat land? Bli agent för främmande makt eller inte. Det är också en vattendelare för involverade myndigheter, både svenska och utländska. Nu handlar det om sekretessbelagd information som överlämnas och den värvade begår då i regel ett grovt brott.

När Säkerhetspolisen får kännedom om detta startar ett arbete som inte är slut förrän brottsligheten är avbruten. Samtidigt lägger det andra landets underrättelsetjänst stora resurser på konspiration och operativ säkerhet som dolda möten och hemliga brevlådor.

Kring agenter och underrättelseofficerare förs en ständig kamp mellan underrättelsetjänster och säkerhetstjänster.

Om värvningen lyckas börjar drivningsfasen, den fas som är målet med hela värvningsprocessen. Den konspirativa verksamheten är central i drivningsfasen. Agenten ges nu uppdrag att inhämta underrättelser och får ersättning för detta.

MEN VAD KAN då göras för att öka säkerheten och minska risken för att skyddsvärden röjs av en agent? Ett första steg är att bli medveten om hur rekryteringen av agenter går till och vad främmande makt vill komma över. Det handlar om att ha en uppdaterad hotbild, en förståelse för aktörerna och deras drivkrafter och hur detta sedan växlas över till konkret säkerhets-

hotande verksamhet.

Det är även viktigt att samtala om säkerhet på sin arbetsplats. Varför inte låta säkerhet vara en stående punkt på sektions- och avdelningsmöten eller vid andra tillfällen? Här har både arbetsgivare och fackliga organisationer en mycket viktig roll att fylla.

Högt i tak och en arbetsplats som tar säkerhet på allvar är vad som krävs för att minska riskerna för värvning. Varje enskild medarbetare behöver också se över sin egen säkerhet och fundera över vad som delas på sociala medier och öka it-säkerheten hemma genom att exempelvis byta lösen på routern och använda tvåfaktorsautentisering. Syftet är att försvåra eller förhindra främmande makts målsökning och kartläggning.

Hotet från i går är verklighet i dag och att öka säkerheten och minska sårbarheterna är avgörande för att skydda Sverige.

KENNET ALEXANDERSSON

är chefsanalytiker vid säkerhetspolisens kontrapionage. Han har tidigare jobbat på den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must.

Redaktör: Linda Sundgren

Fördjupning: Flytten av Krigsarkivet

TEXT: Linda Sundgren

FOTO: Anna-Karin Nilsson

På Krigsarkivet i Stockholm finns den samlade svenska militärhistorien bevarad i åtta hyllmil dokument, de äldsta delarna i stenvalven under jord. **Nu ska arkivet flyttas**, från den rödteglade 40-talsbygganden på Banérgatan till nybyggda lokaler utanför stan.

D

en ofantliga mängden handlingar som Krigsarkivet rymmer är nästan svår att ta in. Innanför tjocka stenväggar och kopparbeklädda ståldörrar finns omkring 80 000 hyllmeter dokument, däribland över en miljon kartor, varav cirka 35 000 handmålade, och arkivhandlingar från samtliga svenska insatser, från 30-åriga kriget och framåt. Utöver det finns också handskrivna brev av dåtida kungar, hemliga överenskommelser och avtal, stridsplaner, information om enskilda officerare och soldater och deras anställningar, gamla sjukjournaler och mycket annat. Inte minst från de senaste 200 åren.

– Under stora delar av 1800- och 1900-talet var militären som en stat i staten med egna skolor, sjukhus och fabriker, säger Krigsarkivets chef Bo Berg. Det genererade mängder med dokumentation som i dag finns här hos oss.

Samlingarna lyder under offentlighetsprincipen och är öppna för allmänheten. Men på grund av sekretessregler kan inte allt material lämnas ut. Det berättar Bo Berg när vi står i receptionen utanför forskarsalen som för tillfället är stängd på grund av den pågående flytten.

– Vi följer militärens ursprungliga sekretessklassificering med öppet, hemligt och kvalificerat hemligt. Till kvalificerat hemligt hör exempelvis strids- och beredskapsplaner och dokumentation av samhällskritisk infrastruktur.

Mycket av det som är belagt med sekretess är av senare datum. Bo Berg berättar att försvarssekretessen normalt är 40 år, men att det finns variationer. För militära underrättelser gäller en gräns på 95 år och för militärteknisk utrustning höjdes sekretessgränsen nyligen från 70 till 150 år.

– Det finns också en massa specialfall där sekretessen är 150 år. Som det som rör våra fasta försvarsanläggningar och berg-
rum och militärgeografisk information.

På Banérgatan i Stockholm finns delar av Krigsarkivets samlingar bevarade. Resten förvaras i inhyrda magasin i Frihamnen.

» **VI FÖLJER MILITÄRENS URSPRUNGLIGA SEKRETESSKLASSIFICERING MED ÖPPET, HEMLIGT OCH KVALIFICERAT HEMLIGT.**

Bo Berg, chef för Krigsarkivet

Tömningen av Krigsarkivet är i full gång inför flytten till de nya lokalerna i Arninge norr om Stockholm.

→ För en del material finns ingen bortre sekretessgräns. Om det berättar Peter Nordström, Krigsarkivets sekretessamordnare.

– Kryptringar är en sådan sak; de har väldigt lång hållbarhet och det gäller också vissa delar inom telekommunikation. Ibland är det svårt för oss att avgöra vad som ska vara hemligt eller inte. Då vänder vi oss till Försvarmakten som hjälper till att tolka materialet och gör en bedömning.

Delar av arkiven verkar också från början vara namngivna i avsikt att inte väcka någon uppmärksamhet, säger Bo Berg.

– Ibland låter det inte det minsta hemligt eller spännande, kanske för att folk inte ska fråga efter det. Men i själva verket är det jätteintressant.

Peter Nordström

» ATT GÅ IGENOM HEMLIGT MATERIAL ÄR BÅDE ETT NÖJE OCH EN PLÅGA.

Bo Berg, chef för Krigsarkivet

PERSONALEN HÄR ÄR skyldiga att lämna ut det som efterfrågas. Det som är belagt med sekretess måste dock först granskas och de avsnitt som innehåller känsliga uppgifter maskas. En mycket tidskrävande uppgift som tar åtskilliga timmar i anspråk.

– Att gå igenom hemligt material är både ett nöje och en plåga, säger Bo Berg som precis som övriga anställda på Krigsarkivet är säkerhetsprövad och registerkontrollerad. Ibland är det väldigt spännande läsning, men det är så förbannat mycket. Vi är några stycken som hanterar hemligt material och tillsammans går vi igenom ungefär tusen volymer per år. Vi kan inte läsa allting jättenoga, det skulle ta för lång tid, och risken finns alltid att det slinker igenom sådant som vi egentligen borde ha maskat. Men rör det sig om yngre material är man mer noggrann.

Sekretesskontrollerna är inte den enda säkerhetsutmaningen för Krigsarkivets personal. Det unika materialet är också eftertraktat av samlare och under åren har man haft problem med stölder. Det kan handla om dokument med ovanliga frimärken, vattenstämplar eller namnteckningar som försvinner.

– Personalen i informationsdisken får agera poliser och se till att besökarna följer våra regler, säger Bo Berg. Handlingarna får inte lämna läsesalen och väskor och jackor måste låsas in i skåp i garderoben.

Ibland lyckas man ta dokumenttjuvar på bar gärning. Bo Berg berättar om ett av de mer omfattande stöldförsöken som inträffade för ett tiotal år sedan.

– Det var en kille som begärde ut en massa handlingar som inte verkade ha någon koppling till varandra. Personalen blev misstänksam och gillrade en fälla där man planterade dokument i hans kartong som sedan försvann. Mannen greps av polis och i hans skåp hittade vi mängder med

Krigsarkivets material består av allt ifrån fotografier till böcker och kartrullar.

Krigsarkivets största bok kräver en egen låda för att få plats. Boken innehåller verifikationer från ett regemente i Göteborg år 1734.

Endast någon procent av Krigsarkivets material är digitaliserat.

dokument. Han jobbade på uppdrag av någon och hade en lång lista på handlingar som skulle stjälas.

KRIGSARKIVET HAR FUNNITS i nuvarande lokaler sedan 1947. Byggnaden är en sevärdhet i sig med massiva dörrar, källarvalv, en komplett inredning från 40-talet och Sveriges äldsta elektrifierade arkivhyllsystem som fortfarande är i bruk. Långt under jord förvaras några av arkivets verkliga rariteter med gulblekta sidor inbundna i tjocka läderpärmor. Här är det svalt, trångt och med en till synes oändlig mängd gångar och korridorer. Bo Berg stannar till framför en hyllbeklädd vägg fylld med böcker och mappar.

– Här är vårt äldsta arkiv, säger han. Det är från 1500-talet.

Han öppnar en mapp och tar fram ett dokument med snirkliga bokstäver och svulstiga anfangar.

– Det här är munkpränt från medeltiden som kom att användas som omslagspapper. Det är skrivet på pergament, alltså skinn som skrapats tills det blivit tillräckligt tunt för att skriva på.

Men den här hösten är ingenting riktigt sig likt på Krigsarkivet. Efter drygt 70 år i samma lokaler ska samlingarna flyttas, från nuvarande lokaler på Östermalm till en nyuppförd byggnad i Arninge industriområde norr om stan, i anslutning till Riksarkivet. Huset på Banérgatan ska totalrenoveras. Vad det ska användas till därefter är oklart, men Bo Berg berättar att såväl FMV som Försvarsmakten har visat intresse för att bli ny hyresgäst. Bland Krigsarkivets personal är det många som sörjer att behöva lämna den gamla stenbyggnaden. Samtidigt kommer funktionaliteten att höjas efter flytten med ökad kameraövervakning och ett bättre klimat för samlingarna.

– Vi kommer ha en luftfuktighet på cirka 35 procent och ungefär 16 grader varmt i arkiven. Det klimatet är en kompromiss mellan vad som är bra för dokumenten och vad som är okej för människor. Här har vi ingen möjlighet att reglera klimatet och det blir lite som det blir, säger Bo Berg och fortsätter.

– Efter flytten kommer vi även att ha allt arkivmaterial samlat på ett ställe. Här får vi bara plats med en del. Resten finns i ett magasin i Frihamnen och det blir en del åkande fram och tillbaka för att hämta handlingar som folk begär ut.

VI TAR OSS uppför de breda stentrapporna som skruvar sig genom byggnaden. På varje våningsplan finns nya arkiv med inbundna böcker, kartor, ritningar och fotografier. Allt i hop omsorgsfullt uppmärkt och förvarat i systematiska hyllsystem och arkivskåp. Men trots den noggrannhet som präglar arkivet riskerar delar av samlingarna att vittera sönder, berättar Bo Berg. Under

» DET HÄR ÄR EN AV DE STÖRSTA ARKIVFLYTTARNA SOM GENOMFÖRTS I SVERIGE NÅGONSIN.

Bo Berg, chef för Krigsarkivet

→ 1800-talet började man övergå till industriellt tillverkat papper av syrahaltig pappersmassa, ett papper av undermålig kvalitet som gulnar och blir sprött med åren.

– Massor av handlingar håller på att dö på grund av det här och det är något alla arkiv kämpar med i dag. Det papper som användes innan 1800-talet hade betydligt bättre kvalitet.

Ett annat bekymmer för arkivet är den hantering som vissa av dokumenten utsatts för under årens lopp. Förr var det vanligt att kartor och ritningar upprättades på väldigt tunna papper, ungefär som smörpapper. För att göra dem tåligare klistrade man på dem på styvare papper vilket gjorde dem enklare att hantera. Men med åren har det skapat nya problem på grund av att de olika pappersorterna åldras i varierande takt och på olika sätt.

– När de åldras kan det ena pappret krympa medan det andra expanderar och för att de inte ska förstöras måste man lossa dem från varandra, säger Bo Berg när vi står i Krigsarkivets konservatorsateljé. Man löste ett problem när man limmade kartorna på styvare papper men skapade samtidigt ett annat.

Han pekar på ett stort gråmålat stälkar med decimeterhöga kanter.

– Konservatorerna sänker ner dem i en särskild vätska som luckrar upp limmet och gör att pappren släpper från varandra.

UNGEFÄR 5 000 BESÖKARE kommer varje år till Krigsarkivet. Många är privatpersoner som vill släktforska och den som har namn och tjänstgöringsort på sin anfader kan få detaljerad information om utbildningar, befattningar, vitsord, löner och mycket annat. Även Forsvarshögskolans studenter använder arkivet för sina examensarbeten och det kommer ock-

Bevarande för framtiden

Avhandlingarna i Krigsarkivet tillhör det nationella kulturarvet och målet är att det ska föras vidare till framtida generationer i läsbart skick. Förebyggande åtgärder omfattar att förvara handlingarna på bästa möjliga sätt och skanna de värdefullaste handlingarna för att minska slitaget.

så en hel del historiker och etablerade forskare hit. Vilket material som efterfrågas varierar men personalen märker att vissa dokument och skeenden väcker större nyfikenhet än andra.

– Det är framför allt två saker som efterfrågas, säger Peter Nordström. Dels handlar det om sådant som rör bergum och andra militära anläggningar och dels ubåts-händelserna under tidigt 80-tal. Ganska mycket av det materialet är sekretessbelagt och där behöver vi ofta stöd från Forsvarsmakten för att veta vad som ska maskas.

KRIGSARKIVET INRÄTTADES 1805 under namnet Konungens krigsarkiv, efter inspiration från Frankrike. Till en början bestod materialet nästan enbart av kartor och sjökort, men 1873 slogs arkivet samman med Generalstabens krigshistoriska avdelning och därmed tillfördes även material från äldre militära myndigheter. Fortfarande är kartorna något av Krigsarkivets stolthet med över en miljon objekt från hela världen. Till det mest exklusiva materialet hör de cirka 35 000 handmålade kartor och sjökort som skapades från sent 1500-tal och fram till början av 1800-talet. Kartorna förvaras nästan högst upp i byggnaden, i en lokal fylld med breda plåtskåp, glasade kartbord och arbetsbänkar. Bo Berg öppnar ett grått skåp som är märkt Sveriges krig och drar ut ett ark på måfå. Han läser från de handskrivna anteckningarna på ritningen.

– Här har vi en borg i tyska Elbing som man planerade att ta under 30-åriga kriget. De finaste kartorna brukar vi ta fram på de stora kartborden när vi får besökare, men nu är borden hopplöskade inför flytten.

När kartarkivet flyttade in här en gång i tiden fick skåpen lyftas in med kran genom fönstren och så kommer även att ske när de nu ska härifrån. Flytten är ett digert projekt som började förberedas redan 2015 med en inventering av allt material, ett arbete som pågick under ett och ett halvt år.

– Det här är en av de största arkivflyttarna som genomförts i Sverige någonsin, säger Bo Berg. Vi måste veta exakt var allting finns och vart det tar vägen. Hamnar något fel är det förmodligen borta för alltid, det är för mycket material för att leta rätt på något som inte står där det borde.

Men Krigsarkivet hyser inte bara historiskt material utan också nutida handlingar. Därbland arkiven från de svenska insatserna i Bosnien och Makedonien liksom arkiven från alla de regementen och förband som lagts ner från nittioalet och framåt. Och samlingarna fortsätter att växa. Bland annat genom att Forsvarets materielverk årligen inkommer med sina samlade upphandlingar, som bara de rymmer ett antal hyllmeter.

Tillväxten är något man tagit höjd för i den nya byggnaden där det finns bygglov för ytterligare två våningar vid behov. I november i år ska Banérgatan vara utrymd och någon gång under våren ska även magasinet i Frihamnen ha införlivats i de nya lokalerna.

KRIGSARKIVETS HISTORIA

Krigsarkivet bildades **1805** under namnet Konungens krigsarkiv efter fransk förlaga. Från början fanns här endast kartor och

krigshandlingar från arkivets bildande och framåt, men genom en sammanslagning med Generalstabens krigshistoriska avdelning tillfördes även militära myndigheters äldre handlingar.

År **1935** skildes Krigsarkivet från krigshistoriska avdelningen och blev en egen enhet, först under chefen för Generalstabens och från **1937** under Arméstaben. År **1942** beslutade riksdagen

Arkivsystemen på Banérgatan är från 40-talet och är de äldsta elektrifierade arkivsystemen i Sverige som fortfarande är i bruk.

1 000 000

kartor och sjökort finns bevarade varav 35 000 handmålade från sent 1500-tal till tidigt 1800-tal.

230 000

volymerna finns i Krigsarkivets bibliotek.

80 000

hyllmeter material från 1500-talet och framåt.

5 000

besökare brukar komma till Krigsarkivet varje år.

120

löpande tidskrifter och cirka 1000 äldre utländska militära och tekniska tidskrifter finns här.

att Krigsarkivet skulle vara en egen myndighet knuten till Försvarsstaben och att dess verksamhet också skulle inkludera marinen.

När Krigsarkivet bildades låg

det i Piperska palatset på Munkbrogatan 2 tillsammans med Krigskollegium.

1878 flyttade arkivet till Rosenhaneska palatset på Ridarholmen för att 1926 föras

över till Generalstabsbyggnaden på Östermalmsgatan 87.

Först 1947 flyttade man in i en egen byggnad i anslutning till Tre vapen där man legat fram till i dag. Nu pågår nästa flytt, den här

gången till Arninge industriområde i Täby norr om Stockholm.

Sedan 1995 är Krigsarkivet en avdelning inom Riksarkivet, ett arkiv för statliga handlingar som grundades 1618.

Redo för nya utmaningar?

Vill du göra samhällsnytta och bidra till Sveriges oberoende i världen?

Vi erbjuder arbete i en kunskapsintensiv miljö där du får vara med och göra skillnad. Arbeta bland Sveriges skickligaste cyberexperter, utvecklare, analytiker och massa annat ovanligt – och helt vanligt.

På FRA arbetar vi med unika uppgifter – för Sveriges säkerhet och integritet.

Gå till fra.se/jobb för våra lediga tjänster

RÖS • EMP HPM • TEMPEST

Emp-tronic AB
Box 13060, 250 13 Helsingborg
042-23 50 60, info@emp-tronic.se
emp-tronic.se

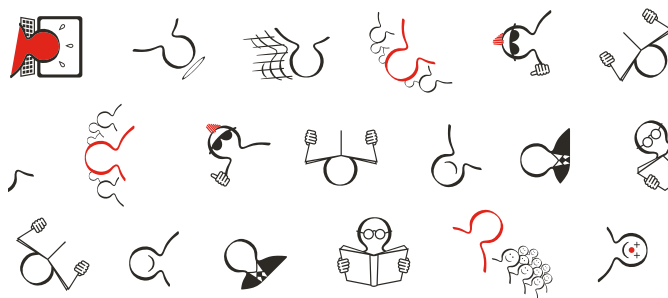
- Nyckelfärdiga dämpade mätthallar.
- Rum för datasäkerhet med kontorsmiljö.
- Skärningsmaterial för egenmontage: Dörrar, fönster, absorberer, ferriter, filter, packningar, skärmväv.
- Förstärkare TWT och Solid state för radar, motmedel, kommunikation mm.
- Skärmade lådor/skåp för skydd.
- Avlyssningssäkra mötesrum.

Jolex

– for all your
**EMC, Thermal &
Sealing Solutions**

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Lika!

Eller olika...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler lika olika kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso
Man in the loop solutions

Milso AB | 08 - 672 07 80 | info@milso.se | www.milso.se

Slutstycket

Ur Krigsarkivet,
Insänt & debatt,
Krönika, Noterat

Ur Krigsarkivet Finska inbördeskriget

Åland, 1918

Den modiga växeltelefonisten

➔ Under finska inbördeskriget 1918 förekom strider också på Åland, särskilt känt är striderna i Godbytrakten mellan det röda gardet och den vita Nystadskåren. Denna unika bild visar en interiör med en flicka i telefonväxeln i Godby. Och vi vet också vem hon är: Det är den "modiga telefonflickan Fröken I Johansson i Godby som under träffningen av Godby kvarblef på sin post trots väggar och fönster genomborrades af 13 kulor".

Källa: Krigsarkivet, Chefen för kustflottan, stabsexpeditionen, foton 1916-1925, K:vol. 7. Okänd fotograf.

Foto: Officersförbundet

Officersförbundets senaste förbundsmöte genomfördes 2017. I november är det dags igen.

Officersförbundet bör införa stridskraftsoberoende presidium

Officersförbundet bör införa ett stridskraftsoberoende presidium, menar OF Enköpings ledamot Patrick Ericzon. Föreningen lägger vid höstens förbundsmöte återigen fram en motion om att sammansättningen i presidiet bör ändras.

DENNA ARTIKEL ÄR tidigare publicerad i Officerstidningen i december 2017 efter det senaste förbundsmötet. Artikeln är uppdaterad för att möta nuläget och inför kommande förbundsmöte i år:

Jag deltog vid senaste förbundsmötet som delegat för Officersföreningen i Enköping och min förening hade då lagt en motion rörande presidiets sammansättning. Officersförbundet har i dag ett presidium som består av tre personer med mandat från armén, flygvapnet och marinen. Dessa tre representerar givetvis alla medlemmar och hela Försvarsmakten men i dag finns det även två ”fristående stridskrafter”, LedUnd och Logistik samt delar som ej omedelbart är knutna till någon stridskraft. Det är dessa medlemmar och medarbetare i Försvarsmakten som jag ser inte kan ha mandat att

bestrida någon av rollerna i vårt presidium.

I SAMBAND MED föregående Förbundsmöte möttes vår motion av att den inkommit sent, ej var debatterad eller grundad inom förbundet och våra medlemsföreningar. Detta ledde till att motionen inte gick igenom under mötet 2017. Med detta som bakgrund skrev jag debattartikel omedelbart efter Förbundsmötet 2017 för att möta upp tidsaspekten och möjligheten att debattera denna motion i god tid inför Förbundsmöte 2020.

OF Enköping har även innan denna publicering varit i kontakt med och gett möjligheten till föreningarna som ej omedelbart är knutna till armén, flygvapnet eller marinen i syfte att ge dessa möjligheten att debattera motionen inom respektive styrelse och förening.

Artikeln i Officerstidningen vänder sig nu till hela Officersförbundet och alla medlemmar att nu ta ställning till OF Enköpings motion inför Förbundsmötet att vi ska ha en försvarsgrens-/stridskraftsoberoende styrelse inklusive presidium (ordförande, 1:e och 2:e vice ordförande).

Officersförbundets stadgar i dag stipulerar att ovan tre roller i styrel-

sen ska utgå från var och en av våra tre Försvarsgrenar, armé-, flyg och marin. Detta innebär att medlemmar i föreningar som ej är direkt knutna till dessa ej enligt stadgarna är valbara till någon av ordföranderollerna i Officersförbundet!!

INFÖR ÅRETS FÖRBUNDSMÖTE har nu Försvarsmakten intagit en ny organisation med tre försvarsgrensstaber, två "fristående stridskrafter" LedUnd och Logistik samt fristående organisationsenheter under Produktionsstaben.

Nedan finner ni huvuddelen av föregående debattartikel (med mindre justeringar av tidigare frågetecken) förutom dåvarande inledning som jag omskrivit ovan.

Väl mött på kommande Förbundsmöte 2020!

Demokratins möjligheter och ansvar Ett oberoende presidium

Demokrati är något otroligt fantastiskt som vi har och har haft sedan tvåkammarriksdagens införande 1866. Demokrati kommer från grekiskan och betyder folkstyre! Folkstyre i en förening utgörs ytterst av det årliga årsmötet (här Förbundsmöte) där medlemmarna väljer förtroendevalda och hur föreningen ska arbeta inom en fastställd tidsperiod.

I en demokratisk samling ges alla möjlighet att påverka besluten, beslut som slutligen fastställs genom ett majoritetsval. En majoritet är för stunden, när beslutet tas. Nästa dag kan denna majoritet vara inaktuell, detta ser vi dagligen i olika opinionsundersökningar, där tillhörighet skiftar ganska frekvent. För att inte skapa kaos i det demokratiska arbetet har vi genom stadgar och ytterst grundlagen bestämt att det är vid bestämda tillfällen som majoritetsbeslut kan ändras. Hos Officersförbundet är detta vid Förbundsmötet, som genomförs var tredje år.

Det är viktigt att påpeka att vid årets förbundsmöte genomfördes alla beslut genom just majoritetsbeslut, vissa efter votering och det är inte det som jag önskar skapa debatt om. Alla beslut är tagna korrekt och enligt nuvarande stadgar.

Vid årets Förbundsmöte togs flera beslut (propositioner och motioner) där bland annat en motion, motion nr 6 som avhandlade frågan om ett oberoende presidium, alltså om vi ska företrädas av ordförande, 1:e och 2:e vice ordförande oavsett stridskrafttillhörighet. Denna motion hade före Förbundsmötet behandlats av förbundsstyrelsen där styrelsen föreslog att den skulle beviljas av Förbundsmötet. Till årsmötet förelåg en snarlik motion (nr 5) från OF Halmstadsskolorna.

Under debatten och första kvällens påverkanstorg inkom en annan förening med ett tilläggsyrkande rörande frågan och där den motionen föreslog att mötet skulle gå emot motion nr 6 (även nr 5) och därmed även emot sittande förbundsstyrelse. Detta helt i linje med de demokratiska rättigheter och möjligheter vi nu har.

En större majoritet av delegaterna samt Förbundsmötets organisationsutskott valde att tillstyrka tilläggsyrkandet och detta beslutade även Förbundsmötet dagen efter genom votering. Demokratiskt rätt, inga synpunkter på det!

Men – vad är det som nu har beslutats?

Försvarsmakten är idag helt gemensam men med den nya ledningsutredningen så kommer FM att återta indelning med stridskraftsstaber, armé- flyg- och marinstab samt ett antal OrgE som lyder direkt under HKV PRod. Dessa OrgE med tillhörande officersföreningar utgör minst 30 procent av FM och motsvarande

antal medlemmar i Officersförbundet.

Det som nu av Förbundsmötet beslutats ger i handen att vi exkluderat cirka 30 procent av medlemmarna, medlemmar som inte kan kandidera till exempelvis ordförandeskapet. Detta är förbehållet medlemmar från föreningar kopplade till någon av de tre traditionella stridskrafterna.

Debatten vid Förbundsmötet, både i samband med påverkanstorget samt i direkt anslutning till omröstningen fördes med god ton men med argument som exempelvis, "alla har en bakgrund", "vilken uniform du bär, visar tillhörigheten".

För oss officerare som är lite äldre (själv 52 år med 33 år i FM) så stämmer detta, jag är i grunden arméofficer (I 3 i Örebro och sedermera S 1/LedR i Enköping) men, cirka 50 procent av mina medlemmar i OF

Enköping har börjat sin militära bana efter den 1 jan 2007 då LedR skapades som ett FM-gemensamt förband. Dessa medlemmar har aldrig tillhört någon stridskraft annan än "Försvarsmaktsgemensamt - oberoende"! (I dag stridskraft "LedUnd"!)

Kan en medlem i min förening eller någon annan förening som inte är kopplade till försvarsgrenarna (HKV, FMLOG, FMTIS, Halmstadsskolorna, Karlberg, FMV och så vidare) bli vald som ordförande? På vilket mandat? Kan en oberoende tillsättas på vilken som av de tre befattningarna? En medlem från OF Enköping ska med dagens stadgar kunna kandidera till presideplatsen avsatt för marinen? Eller.....!?

Grunden i ett väl fungerande demokratiskt fackligt förbund som vårt, ska vara att dom vi väljer till att ytterst företräda oss ska vara dom tre mest lämpliga oavsett bakgrund eller tillhörighet. Vi är EN Försvarsmakt och framförallt ETT Officersförbund. Detta beslutades vid kongressen 1995, jag var där även då. ●

Patrick Ericzon
Ledamot OF Enköping

» Det som nu av Förbundsmötet beslutats ger i handen att vi exkluderat cirka 30 procent av medlemmarna, medlemmar som inte kan kandidera till exempelvis ordförandeskapet. «

Vad tycker du? Skriv en insändare!

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till ot@officersforbundet.se.

Konsten att vara nära på distans

D

DET ÄR EN märklig tid vi lever i just nu, konstig på så många sätt.

Efter alla år vi arbetat med anhörigstöd på Invidzonen är det många samtal som etsat sig fast i mitt minne. Samtal med de som lånat ut en familjemedlem eller vän under ett halvår, ett år eller kanske mer och som fått erfara när distansens alla möjliga konsekvenser tvingat sig in i vardagsrummet, i köket, i livet.

JAG TÄNKER PÅ mamman jag chattade med. Hennes stolthet över sonens insats i det där mediabevakade landet. Stoltheten som till slut fick ge vika för en extrem oro när hon inte hört något ifrån honom på länge medan media rapporterade om en ökad hotbild. Och barnfamiljen, som klarade av de där månaderna. Barnet som sedan berättade att det jobbigaste var att pappa var ensam i ett annat land. Att det var synd om honom som inte hade sonen hos sig. Alla är de utmaningar orsakade av distans.

2020 BLIR ÅRET då avstånd har blivit allas vår vardag. En pandemi har brett ut sig över hela världen. Att hålla oss ifrån varandra och minska fysisk kontakt här hemma är vårt gemensamma ansvar och ordet distans förekommer varje dag i media, på arbetsplatser och runt omkring oss i samhället. Det som förut ofta behövde förklaras kring anhörigas situation, att oro och avstånd är en utmaning, är idag något som fler kan relatera till. Människan är ju till naturen lagd att hålla ihop dem man håller

Foto: Stefan Tell

av när omgivningen känns osäker och utvecklingen oviss. Men vi har nu en osynlig fiende mitt ibland oss och vår försvarsstrategi är att upprätthålla avstånd.

DET FINNS INTE längre en tydlig faktaruta som kan ge en lägesbild varken på hemmaplan eller på de internationella insatsområdena. Ramarna har blivit mjukare, facit gäller inte just nu och utmaningarna är fler.

»Det som förut ofta behövdes förklaras kring anhörigas situation, att oro och avstånd är en utmaning, är idag något som fler kan relatera till.«

Personal som ska på insats vet inte alltid om eller när de ska åka, de som är på insats vet inte om och när de får komma hem på leave och de

som ska rotera hem vet inte när hemresan blir av. I skuggan av pandemin får vi lära oss att uppskatta en vardag tillsammans och vi får upptäcka nya sätt för att visa omsorg och kärlek på distans. Därför tänker jag på alla stödsamtal med anhöriga genom åren. Otroliga människor som uppfunnit en massa nya sätt att minska avståndet på, även när det är stort. Uppfinningar som vi delar med varandra på Invidzonen. Ja, det är en konst att förvalta relationer på distans. Att visa kärlek, omsorg och tillgivenhet på alternativa sätt. Att stå bredvid under en internationell insats och att äta en god middag tillsammans på Skype.

Det är en konst att vara nära med avstånd. En konstform som jag tycker förtjänar allas vår respekt. ●

Cesilia Kabaca Karlsson, grundare och generalsekreterare, Invidzonen

TV-TIPS:

Clara Henry tar hjälp av bergsjägarplutonen

CLARA HENRY OCH hennes tränare Thomas Skoglund åker till Kebnekaise för att ta sig till toppen, på skidor, i snöstorm. Men ingen av dem har åkt skidor förut, så först måste de träna med arméns jägarbataljon i Arvidsjaur, står det i avsnittsbeskrivningen för det femte avsnittet i serien "Du Clarar mer än du tror" på SVT Play.

Carl-Johan Olofsson och Jonathan Isaksson vid bergsjägarplutonen förevisar skidåkning,

lavinsäkerhet och bergsklättring. "Kebnekaise är som vår hemmaträningsarena. Här bedriver vi all vinteralpin utbildning", säger Carl-Johan Olofsson. ●

TWITTER:

Ord som skapar gåshud

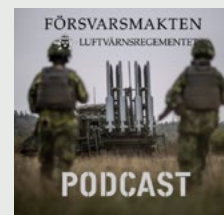
● "What would someone have to whisper in your ear for this to happen?", löd en fråga och försvarstwitterarna var inte sena att haka på att berätta om gåshudsskapande ord från verksamheten.

LYSSNINGSTIPS:

Luftvärnsregementets podcast

Luftvärnsregementet har lanserat en podcast. I juni släpptes första avsnittet av LV 6-podden.

Luftvärnets podcast tar upp stort och smått kring LV 6 och Försvarsmakten i helhet i syfte att informera om arbetsplatsen, befattningar på LV 6 och alla olika yrken". Så beskrivs podden från Luftvärnsregementet.

"Att vara plutonchef", "Från värnpliktig till anställd" och "Ny i jobbet som taktisk officer" är några av de drygt 20 avsnitt som hittills har kommit ut. Andra ämnen i podden har varit militär närkamp, patriotsystemet och specialistofficersutbildningen, likaså intervjuer med ställföreträdande arméchefen Laura Swaan Wrede och regementschefen Anders Svensson.

Podden produceras av förbandets yrkesinformatörer och finns att lyssna på där poddar finns.

UR ORDBOKEN:

→ Månadens ord ur boken "Officersjargong och manskapslang i Sverige 1645-1945" med inledning av Gösta Langenfelt utkom 1947 på KF:s bokförlag:

Glittergubbe

"Officer"

Coronaanpassad verksamhet för rekryterna

"Vi anpassar verksamheten utifrån Corona. Det vill säga vid lektion i liten sal så använder FMST maximalt skydd", skriver Försvarsmaktens tekniska skola på Facebook och fortsätter: "Nja, det är inte hela sanningen. Bilden visar en del av en utbildning i att kunna använda CBRN-utrustningen korrekt. För att säkerställa att rekryterna har skyddsmask som fungerar så får de givetvis besöka en kammare". FMST länkar också vidare till fortsatt läsning om skyddsmask 90, som bland annat har använts vid Försvarsmaktens stöd till samhället vid transport av sjuka i covid-19.

Ytterligare ölhumor

● Expressens politiska kommentator Viktor Barth-Kron var inte sen att haka på finansministerns uttalande när nyheten kom om att två ryska fartyg gått in på svenskt territorialvatten sydväst om Göteborg.

»Samtidigt kan man då känna att man gör en god gärning om man tar en öl på fredagen.«

Det sa finansminister Magdalena Andersson till Expressen-TV om att skatten på alkohol ska höjas för att finansiera de ökade försvarsutgifterna.

Foto: Kristian Pohl

Medlemsstatistik 7/10 2020

OF.....	6509 (-8)
SO.....	2689 (+13)
GSS.....	4086 (+44)
Övr.....	397 (+31)
Studenter.....	686 (+252)
Summa:	14 367

Foto: Hampus Hagstedt/Försvarsmakten

Justeringar av pensionsavtal samt försäkringsskyddet vid internationell tjänstgöring är viktiga frågor för Officersförbundet i avtalsrörelsen

Avtalsrörelsen

Arbetsgivarverket: Inga avtalade löneökningar

I våras flyttades starten för årets avtalsförhandlingar fram till hösten på grund av coronapandemin. Den 22 september satte vi äntligen igång genom att yrkande om vad som behöver göras lämnades över till Arbetsgivarverket.

AVTALSFÖRHANDLINGARNA med de statliga myndigheterna sker i flera steg. Första steget är att vi som en del av OFR S, P, O förhandlar med Arbetsgivarverket (AgV). Det steg startade den 22:a september när OFR S, P, O överlämnade våra yrkanden till AgV. De viktigaste yrkandena för Officersförbundet är att våra medlemmar ska få löneökningar, att medlemmar med 61 års pensionsålder ska ges

möjlighet att förskjuta uttagstiden för intjänad ålderspension (jobba kvar efter 61 utan att förlora ekonomiskt) samt att ersättningar från privata försäkringar som inte faller ut på grund av att skadan skett vid internationell insats ska ersättas fullt ut av arbetsgivaren.

»Utgångsläget för förhandlingarna är inte det bästa.«

TILLSAMMANS MED DE andra fackliga förbunden inom OFR S, P, O yrkar vi på andra viktiga förändringar inom t.ex. områdena pension, andra anställningsvillkor, arbetsmiljö och anställningstrygghet. Hela vårt gemensamma yrkande kan du ta del av här www.officersforbundet.se/avtalsrorelse2020 (kräver inloggning med BankId).

Samma dag fick vi också AgV:s yrkande, tyvärr en lång lista från de statliga myndigheterna med försämringar. Till exempel vill de inte skriva avtal om vare sig individuella eller kollektiva löneökningar. De vill ta bort rätten till garanterad semester under juni – augusti samt rätten till ledighet med lön vid flytt och examen. Ytterligare försämringar som de vill göra är

att ta bort rätten till ersättning för läkarvård och läkemedel. Listan på önskade försämringar är ännu längre och vi har inte efter en första genomläsning hittat något område där de vill göra förbättringar. AgV:s hela yrkande kan du ta del av här www.officersforbundet.se/avtalsrorelse2020 (kräver inloggning med BankId).

– Hur tänker myndighetscheferna och regeringen när man begär respektive tilldelar så snäva anslag att myndighetscheferna måste försäkra för medarbetarna för att kunna bedriva verksamheten undrar Peter Löfvendahl, förbundsdirektör.

DET ANDRA STEGET är förhandlingar vid respektive myndighet om villkoren. När det gäller Försvarsmakten har vi redan påbörjat dessa för att inte tappa tempo. Dock är de till viss del beroende av förhandlingarna med AgV. Det är en helhet som ska hänga ihop innan vi är beredda att teckna avtal med AgV respektive Försvarsmakten. Vid övriga myndigheter har officersföreningarna kommit lite olika långt i förberedelserna.

Viktigaste frågan i förhandlingarna med Försvarsmakten är lön, både löneökningar i år (RALS) och därutöver behovet av ytterligare minst 325 miljoner för att justera lönenivåerna för våra medlemmar.

– Utgångsläget för förhandlingarna är inte det bästa. Så sent som innan sommaren fastställde Försvarsmakten en lönestruktur där vi är oeniga om hur våra medlemmars arbete värderas i lön. I tisdags yrkade man genom AgV på försämringar av villkoren. Försvarsmakten har nu en del att förklara för våra medlemmar samt komma till förhandlingarna med ett avsevärt positivare synsätt på hur medlemmarnas arbete ska värderas i lön, avslutar Peter Löfvendahl. ●

Glöm inte att följa oss i sociala medier för aktuell uppdatering kring vad som händer i förbundet.

Förbundets kurser

Som förtroendevald i Officersförbundet finns en rad möjligheter att fördjupa dina kunskaper. Besök officersforbundet.se/kurser och anmäl dig!

Förbundsmötet

Förbundsmötet sker digitalt

Den 10–12 november 2020 är det dags för förbundsmöte. Arbetet på kansliet pågår som bäst just nu för att färdigställa inför ett öppnande.

MEN MED tanke på rådande samhällsläge kommer förbundet att genomföra förbundsmötet digitalt istället för att träffas fysiskt. På vår webbplats för för-

bundsmötet hittar du all information som kan behövas inför förbundsmötet. Om du missade motionerna i förra numret av Officerstidningen finns dessa även publicerade på of-forbundsmote.se/motion. Där finns också styrelsens kommentarer till varje motion och deras förslag om motionen ska bifallas eller avslås vid förbundsmötet. ●

Utbildning

Nyheter i digitala kursutbudet

Det är inte bara förbundsmötet som kommer att hållas digitalt. Som vi tidigare skrivit om är även ett antal av förbundets kurser numera digitala. Senast ut i den förändringsprocessen är Förbundskurs 1.

ÄVEN OM pandemin innebar och fortfarande innebär social distansering så var etableringen av kortare digitala kurser inte coronarelaterat. I stället ville Officersförbundet förnya och utveckla kurskonceptet för att nå fler individer samt ge möjlighet att göra kurserna när det passar deltagaren. Senast ut med att delvis bli en e-kurs är Förbundskurs 1 för förtroendevalda. Utöver digitaliseringen har kursen även fått ett nytt namn GIAA, Officersförbundets grundkurs i avtal och arbetsrätt.

– Förbundskurs 1 är vår mest populära och omfattande kurs. Varje år genomför vi kursen minst två gånger och med stort antal deltagare. För att möjliggöra för ännu större engagemang och skapa större tillgänglighet har vi nu valt att utveckla kursen och dess struktur, säger Elina Meyer, e-kursansvarig.

Som vi tidigare skrivit om finns även kurser för medlemmar tillgängliga digitalt. Det är kortare, men informationsrika kurser som

Elina Meyer

tar mellan 10–20 minuter att genomföra. Kurser om bland annat lön, medarbetarsamtalet, vad som gäller vid internationell insats, samt introduktionskursen Välkommen till arbetslivet finns

tillgängliga via vår webbplats. Tillgång till kurserna samt mer information hittar du på www.officersforbundet.se/kurser/onlinekurser. ●

Foto: iStock

OF Å höstmöte inställt

ÅRETS HÖSTMÖTE, med det från årsmötet uppskjutna föredraget av Tomas Ries, ställs in. Styrelsen har bedömt, trots att vi normalt inte överstiger 50 deltagare, att vi inte ska utmana ödet då Milis lokaler gör det problematiskt att hålla den av Folkhälsomyndigheten påtalade fysiska distansen. Vi hoppas att vi ska kunna genomföra vårt årsmöte 2021 enligt stadgarna, d v s före 1 april.

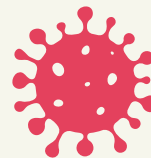
Vi vill också passa på att påminna om att vi inte längre skickar ut kallelse med fysiska brev. Kallelse till årsmöte och höstmöte sker genom annons i Officerstidningen och med e-post till de medlemmar som har anmält sådan. Vi har konstaterat att vi för flera av er har en e-postadress som inte längre är aktuell. Har du inte fått den här notisen via e-post under v 42 har du heller ingen aktuell e-postadress i vårt medlemsregister.

Om du i fortsättningen vill ha kallelse med e-post, anmäl din e-postadress till ofa@officersforbundet.se, så kommer vi att svara för att den blir registrerad i medlemsregistret.

Pågående pandemi

FORTFARANDE PÅGÅR coronapandemin i Sverige och i världen, därmed är det dokument som samverkats mellan Officersförbundet och Försvarsmakten, fortfarande gällande.

Situationen med pandemin förändras ständigt och därmed även råden från Folkhälsomyndigheten. På vår webbplats finns ett samlat dokument, som kontinuerligt uppdateras, som svarar på de vanligaste frågeställningarna. Övrig förbundsinformation med anledning av pågående coronapandemi hittar du på webbplatsen. Läs mer på officersforbundet.se/fragor-svar-corona

OFFICERSFÖRBUNDET

Förbundsnytt

Senaste nytt från Officersförbundet

Officersinfo - för senaste nytt

Glöm inte att prenumerera på förbundets populära nyhetsbrev Officersinfo.

Du anmäler dig med ett mejl till info@officersforbundet.se

Arbetsmiljö

Nya centrala skyddsombud

Samtliga arbetstagarorganisationer i Försvarsmakten, Officersförbundet, Försvarsförbundet, Saco-S och SEKO försvar har nu gemensamt utsett nya centrala skyddsombud.

DE CENTRALA skyddsombuden ska vara en sammanhållande part i arbetsmiljöfrågor och samordna arbetet för organisationsenheternas huvudskyddsombud.

Martin Sachs

bud. Uppdragen är på tre år och påbörjas den 1 november 2020.

– Det är ett steg framåt för att förbättra arbetsmiljön för de anställda i Försvarsmakten. Det kommer att öka vår uthållighet och förmåga att engagera oss i arbetsmiljöfrågor, säger Martin Sachs, ombudsman. ●

Ny medarbetare på kansliet

I början av september fick förbundet förstärkning av ännu en kollega.

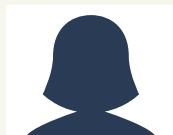
Löjtnant Olle Löfmark är sedan en dryg månad tillbaka biträdande förhandlingschef på förbundskansliet.

Efter genomförd SOFU och efter civila studier har Olle verkat på flertalet befattningar i Försvarsmakten med HR som röd tråd. Han kommer senast från Marinstaben där han tjänstgjorde som Personalchef Marinen och TF HR-chef Marinstaben.

Som biträdande förhandlingschef kommer Olle att arbeta med förhandling, avtal och arbetsrätt och kliver nu rakt in i 2020 års avtalsrörelse.

– Jag ser verkligen fram emot att sätt mig in i Officersförbundets gedigna arbete för sina medlemmar. Jag har genom mina år i Försvarsmakten arbetat tätt med arbetstagarorganisationerna och sett de stora fördelar som förbundets arbete medför för både medlemmarna och för Försvarsmakten, säger Olle Löfmark.

SO centralt

Ordinarie

Helena Bergli,
HKV,
Saco-S FM

Ersättare

Joakim Sundin,
HKV,
Officersförbundet

SO Armén

Ordinarie

Jens Zetterberg,
K3,
Officersförbundet

Ersättare

Stefan Nilsson,
FMTS,
Officersförbundet

SO Flygvapnet

Ordinarie

Leif Ljungkvist,
F7,
Officersförbundet

Ersättare

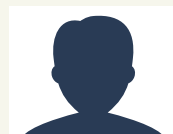
Peter Frankkila,
F21,
Officersförbundet

SO Marinen

Ordinarie

Mikael Lundström,
3.sjöstriflj,
Officersförbundet

Ersättare

Åke Bergvik,
Marinstaben,
Försvarsförbundet

Kollektivavtal

PSA

PSA (Partsgemensam information om arbets-skador) är ett kollektivavtal som gäller olycksfall i arbetet och som slutits mellan fackförbunden och arbetsgivarna.

KOLLEKTIVAVTALET OMFATTAR dig som är anställd i statlig sektor och gäller arbetsskador, dvs olycksfall som uppstått på arbetsplatsen, på resa till- och från

arbetsplatsen eller vid arbets-sjukdom. Avtalet kompletterar ersättningar från exempelvis Försäkringskassan eller andra gällande kollektivavtal som arbetstagaren har genom arbetsgivaren. AFA försäkringar är det försäkringsbolag som anlitas av parterna att hantera anmälningar om arbetsskada enligt PSA. Mer information om avtalet, vad som gäller och hur du ansöker om ersättning hittar du på www.arbetsgivarverket.se/psa-avtalet ●

Utveckla dina kunskaper
och stötta våra medlemmar

Vikariera som ombudsman

Ansök senast

6/11

Officersförbundet söker en vikarie för en av våra ombudsmän
med inriktning förenings- och medlemsstöd.

Vi erbjuder en unik möjlighet för dig med lite extra fackligt intresse att ytterligare utveckla dina kunskaper om Officersförbundet, Försvarmakten och närstående myndigheter. Som vikarierande ombudsman under cirka 7 månader kommer du att delta i kansliets beredning av ärenden, allt ifrån den enskilde medlemmens arbetsmiljö till nationell försvarspolitik. Efter att du har vikarierat hos oss kommer du ha en tung merit att addera till ditt CV och våra medlemmar har fått hjälp med att bevaka och förbättra sina anställningsvillkor.

Dina arbetsuppgifter blir att tillsammans med de andra ombudsmännen ge råd och stöd till

Officersföreningar och enskilda medlemmar samt att utbilda förtroendevalda. Vidare kommer du delta i arbetet med att rekrytera medlemmar.

Du som söker ska ha:

- Ett starkt engagemang för Officersförbundets medlemmar
- Varit elev vid någon av Officersförbundets kurser
- Förmåga att pedagogiskt förklara och utbilda i avtal och regler

Du som söker bör ha:

- Erfarenhet från fackligt arbete
- Erfarenhet från att utveckla föreningsverksamhet

För att lyckas med jobbet måste du vara intresserad av att arbeta med att hjälpa och stötta andra och att dela med dig av dina kunskaper. Att uttrycka sig väl i tal och skrift är en förutsättning för arbetet. Vi är idag 16 anställda på kansliet och har våra lokaler på Sturegatan 15 i Stockholm.

Tillträde i december eller senare efter överenskommelse. Anställningen är ett vikariat för en ombudsman som ska vara ledig från januari till preliminärt juli.

Vi har viss möjlighet att hjälpa till med boende.

Ytterligare upplysningar om tjänsten lämnas av förbundsdirektör Peter Löfvendahl. Facklig representant är Conny Jansson, Saco-föreningen. Båda nås på telefon 08-440 83 30. Peter nås även på telefon 070-580 51 07.

Vi vill ha din ansökan snarast, dock senast 6 november, tillsättning kan ske under ansökningstiden.

Ansökan skickar du till kansliet@officersforbundet.se eller Officersförbundet, Box 5338, 102 47 Stockholm.

Porträttet

Utan alla de som engagerar sig och arbetar så hårt för våra medlemmar är Officersförbundet ingenting. Med "Porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

"När jag startade som GSS var ingångslönen 16 000 kronor, och det var ju på tok för lågt förstås. I-lönerna börjar gå åt rätt håll men vi är inte där än", säger Simon Abrahamsson.

"Både fackligt arbete och officersyrket är lagsporter"

Försvarmakten befinner sig i den kraftigaste tillväxtfasen sedan andra världskriget. Då är facketts roll kanske viktigare än någonsin. "Vi kan bromsa lite, hjälpa arbetsgivaren att tänka rätt". Det menar Simon Abrahamsson, facklig förtroendeman och styrelseledamot i OF Amfibiekåren.

Text: Fredrik Hultgren Foto: Margareta Bloom Sandebäck

ägen in i Försvarmakten för Simon beskriver han som "old school", det vill säga genom värnplikten. Den genomfördes 2009-2010 som stridsbåtsmekaniker på Amfibieregementet på Berga, ett förband han sedan dess varit trogen. Efter värnplikten tog Simon sedan anställning som GSS/K för att efter ett par år söka sig till specialistofficersutbildningen, från vilken han tog examen i december 2014. Sedan har det fortsatt i en rad

befattningar, tills han förra hösten klev på jobbet som facklig förtroendeman på heltid.

– Sedan jag var liten har jag varit intresserad av uniformsyren, militär, polis och så vidare. Och eftersom jag ryckte in precis i övergången mellan värnplikts- och yrkesförsvaret innebar det att i princip alla som gjorde värnplikten erbjöds anställning, så det kändes enkelt att fortsätta.

UNDER SIMONS MILITÄRA karriär har kraftiga omvälvningar inom Försvarmakten skett – från fokus på insatsförsvaret och internationella insatser till nationellt försvar, införande av trebefälssystem samt skrotad och därefter återupplståndet värnplikten. Och synen på vem man ska vara och vilka erfarenheter man ska ha för att bli en bra officer har ändrats, menar Simon.

– Det har nog funnits, och finns kanske än på sina ställen, en känsla av att man måste ha en väldig massa erfarenhet innan man kan bli en duglig specialistofficer. Du ska ha jobbat x antal år som GSS och varit på ett gäng utlandsmis-

sioner. Men sättet att arbeta i en internationell kontext skiljer sig i arbetet från nationell kontext. Jag, till exempel, blir inte duktigare i min granatkastartjänst i Mali eller Afghanistan då vi idag inte har granatkastare grupperade där. Det innebär att alla erfarenheter inte går att tillämpa i den nationella kontexten, säger han och fortsätter:

–Känslan av att man måste kunna jobbet som gruppchef innan man pluggar är inte helt relevant. Du har tid att skaffa erfarenhet och kunskap även under skolan. På den tiden värnplikt begav sig fanns det inget behov att ha arbetat som soldat utan då kunde man gå från soldat till att studera till officer.

Vägen in i det fackliga arbetet inledes redan 2011 när Simon jobbade som GSS. Hans dåvarande plutonchef satt i lokal föreningens valberedning och de ville ha in duktiga GSS-anställda.

– Som 20-årig nyanställd soldat hade jag varken någon större kunskap om det fackliga eller, om jag ska vara ärlig, något jätteintresse. Jag frågade vad det skulle innebära och fick svaret att det

bara handlade om att sitta med på ”några möten”.

Simon tackade ja till att sätta sig i styrelsen för OF Amfibiekåren, följde med på mötena och gick de inledande kurserna. I takt med ökad kunskap följde också en fördjupad förståelse för möjligheten att påverka.

– Man ser potentialen i att faktiskt kunna påverka sin egen och även alla andras vardag. Jag ägnade mig mycket åt lagsport som ung. Just den erfarenheten – att man uppnår störst effekt tillsammans, som ett lag – var nog det som fick mig att trivas så bra både i Försvarsmakten och i den fackliga rollen.

IDEN SITUATION som Försvarsmakten befinner sig i nu – kraftig expansion, återinförd värnplikt och ett snabbt återtagande av förlorade förmågor – behövs facket mer än någonsin menar Simon.

– Nu i Försvarsmaktens expansionsfas upplever jag att beslut ibland fattas väldigt fort, vilka konsekvenser besluten får tar man tag i senare känns det som. Jag tror att Försvarsmakten skulle vara betjänt av att sätta sig ner och andas lite, titta på uppgiften en gång till innan man rusar iväg. Här kan vi som facklig organisation vara med och bromsa lite, och kanske hjälpa arbetsgivaren att tänka rätt i visa fall innan man fattar beslut som får negativa konsekvenser för både personal och organisation på längre sikt, säger Simon.

Men den kanske viktigaste frågan för facket, menar

Simon, en fråga han kämpat för sedan han först engagerade sig fackligt, är att man ska ha rätt lön, i rätt tid.

– Det här har varit en hjärtefråga för mig sedan start. När jag startade som GSS var ingångslönen 16 000, och det var ju på tok för lågt förstås. I-lönerna börjar gå åt rätt håll men vi är inte där än. Vad vi på många håll måste få att fungera är frågan om ändrad lön vid byte av befattning. Jag ser en stor förbättring på mitt förband men vet att det haltar betänkligt på många ställen i Försvarsmakten

» Som tjuugoårig nyanställd soldat hade jag varken någon större kunskap om det fackliga eller, om jag ska vara ärlig, något jätteintresse.«

JUST LÖNEFRÅGAN SER Simon också som den viktigaste för Försvarsmakten att komma tillrätta med om myndigheten ska lyckas med sin personalför-sörjning.

– Militärer har aldrig haft några jättelöner jämfört med övriga arbetsmarknaden. För tio, tjuugo eller till och med trettio år sen var det en helt annan balans mellan förmånerna och lönen i Försvarsmakten. Sedan dess har många av dessa förmåner tagits bort men löneutvecklingen har inte följt med. I dag har allt fler företag förstätt värdet av bra förmåner och använder dessa som en balans i samband med lönesättning. Försvarsmakten måste hitta fler vägar för att bli konkurrenskraftiga på riktigt, avslutar Simon Abrahamsson ●

Simon Abrahamsson

Ålder: 31 år

Fackligt uppdrag:

Facklig förtroendeman på heltid vid Amfibieregementet.

Bakgrund i urval:

Uppvuxen i Högdalen, Stockholm. Värnplikt 2009. Specialistofficers-examen 2014. Fackligt engagerad sedan 2011.

Familj: Sambo och två katter ("Jag är egentligen hundmänniska, vad gör man inte för kärleken...")

Bor: Hägersten i södra Stockholm.

På fritiden: Reser mycket (inte i år då), snowboard.

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet

Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: Jimmy Croona/Förvarnaktien

Förmånsvärde på måltider Jag tjänstgör i IBSS (vakten) och vår chef säger att de måltider vi får har fullt förmånsvärde. När är det halverat förmånsvärde på måltider?

Fria måltider är alltid förmånsbeskattade dock halverat för måltid i fält (till sjös och i luften). I det här fallet så förstår jag det som de fria måltiderna som den enskilde får under sin tjänstgöring i vakten motsv. och dessa har inte ett halverat förmånsvärde med automatik, det halverade förmånsvärdet kan dock bli aktuellt om måltiden intas under en "rondering" eller om man bevakar ett objekt där förutsättningarna kan jämföras med "måltid i fält". Det är viktigt att påpeka att det är Skatteverket som reglerar förmånsvärde och när det kan var reducerat.

Patrik Larsson, ombudsman

När börjar den nya medlemsavgiften att gälla? Jag har begärt ändring av mitt medlemskap. När börjar den nya avgiften att gälla?

Om din ändring kommit in till kansliet före den 15:e innevarande månad genomförs ändringen samma månad. Om ändringen kom-

mer senare genomförs ändringen från och med nästa månad.

Carina Viklund, medlemsservice

Sparade semestertimmar Jag har en fråga om sparade semestertimmar. Om jag nu har en full semesterbank och nu inte vill ta ut någon semester under resten av året, har jag då rätt att få ut de semestertimmar som kvarstår i pengar eller kan jag tvingas att ta ut dessa timmar innan årets slut?

Du kan tvingas att ta ut dem. I grunden så ska arbetsgivaren planera och förlägga hela årssemestern förutom det som du vill och har möjlighet att spara. Detta ska vara omhändertaget i den semesterplanering som görs och planeras i Lista. Om det uppstår oförutsedda hinder och det kvarstår timmar vid årets slut (som då inte kan sparas i semesterbanken) utbetalas de som semesterlön.

Patrik Larsson, ombudsman

Kompleddighet och övertid?

Har chefen rätt att planera i lista kompensationsledighet även för tid som är intjänad i övertidssituation?

Arbetsplansplanerande chef har långtgående rätt att leda och fördela arbetet som i det här fallet kommer handla om att förlägga arbetstid. Arbetsplansplanerande chef kan alltså i

enlighet med planeringsreglerna i arbetstidsavtalet planera förläggning av kompensationsledighet som tjänats in genom såväl övertid eller FM-dygn. I normalfallet så ska kompensationsledighet tas ut i anslutning till där den intjänats för det är där den extra återhämtningen behövs.

Patrik Larsson, ombudsman

Coronafrågor

Många frågor kring våra avtal och villkor kretsar i dag kring sådant som kan kopplas till coronapandemin. Förbundsinformation med anledning av pågående coronapandemi hittar du på webbplatsen. Läs mer på officersforbundet.se/fragor-svar-corona

Kansliet:

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Andreas Ek, Elina Meyer, Martin
Sachs

Medlemsservice:

Maria Jensfelt
Carina Viklund

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Biträdande förhandlingschef:

Olle Löfmark

Kommunikationschef:

Jesper Tengroth

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:
Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

Telefon: 08-440 83 30

Webb: www.officersforbundet.se

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

Sveriges sak är vår.

Vårt samhälle digitaliseras i allt snabbare takt och behovet av utökat skydd och större beredskap för samhällskritiska organisationer blir allt viktigare.

Statliga myndigheter, organisationer och kommunala verksamheter med säkerhetsskyddad verksamhet skyddar sig bäst med svensk myndighetsgodkänd IT teknik.

TUTUS är marknadsledande inom svensk myndighets-

godkänd IT-infrastruktur och krypto-teknik för skydd av Sveriges säkerhet. Vi utvecklar produkter och tjänster som brandväggar, VPN-krypton, säkra telefoner och krypteringsprogram med väldigt höga krav på säkerhet.

Hur kan vi hjälpa dig?

För mer information om oss kontakta Mikael Andersson på mikael@tutus.se eller läs mer om oss på www.tutus.se

B Posttidning

Avs: Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

UTAN MÄNNISKOR
INGET FÖRSVAR

Utan Johan inga pansartrupper

Sveriges försvar består av människor som Johan. Tyvärr är det alltför många som tröttnar eller slutar på grund av dåliga villkor. Och vem ska då använda all vår avancerade utrustning?

För 325 miljoner kronor, en halv procent av försvarsbudgeten, kan vi göra de allra nödvändigaste justeringarna av löneläget, så att fler ska välja och stanna i Försvarsmakten. Hittills har den investeringen uteblivit, men vi fortsätter att kämpa. För utan människor, inget försvar.

Ta del av vår kamp på forsvaraforsvaret.nu

FÖRBUNDET FÖR DIG SOM ÄR YRKESOFFICER, SOLDAT ELLER SJÖMAN. VI FÖRSVARAR FÖRSVARET.

OFFICERSFÖRBUNDET